

MANİSA

SARUHANLI TOPLUM SAĞLIĞI MERKEZİ

2013 YILI FAALİYET RAPORU

HALK SAĞLIĞI A.D.

Araş. Gör. Dr. Selçuk Hatipoğlu

ÖNSÖZ

Bu raporun hazırlanmasında, çalışmamın öğrenmek için olduğunu idrak ettiren değerli hocam Celal Bayar Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Erhan Eser başta olmak üzere, rapora verilerin sağlanmasında bana desteklerini esirgemeyen Manisa İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Bilgi İşlem şubesi hekimi Dr. Tolga Ovayurt, Dr. Mustafa Serter'e, Saruhanlı Toplum Sağlığı merkezi sorumlu hekimi Rabia Kapan ve Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi hekimi değerli eşim Pınar Kula Hatipoğlu'na ve tüm diğer Toplum Sağlığı Merkezi personeline, Manisa Halk Sağlığı Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar ve Kontrol Programları Şube Müdürlüğünde görev yapmakta olan Uzm.Dr. Gonca Atasoylu ve dr. Özgür Sekreter'e, Manisa İl Halk Sağlığı Müdürlüğünde Ayşe Nur Tuncal'a, Manisa Çevre ve Şehircilik Müdürlüğünde görevli Çevre Mühendisi Ali Enç'e, Saruhanlı Belediyesinde Görev yapmakta olan Çevre Mühendisi Tarık Can'a ve yine Saruhanlı Belediyesinin tüm zabıta ekiplerine, Saruhanlı Belediyesi MASKİ'de görev yapmakta olan İnşaat Mühendisi Muammer Dinç'e, Saruhanlı İlçe Tarım ve Gıda Müdürlüğünde görev yapmakta olan Ziraat Mühendisi Ali Atman'a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	2
BÖLÜM 1 GİRİŞ	
1.1 Toplum Sağlığı Merkezleri Hakkında Genel Bilgiler	6
BÖLÜM 2 BÖLGENİN GENEL ÖZELLİKLERİ	
2.1 Tarihsel Bilgi	15
2.2 Coğrafya ve İklim	15
2.3 Nüfus	16
2.4 Göç Durumu	27
2.5 Eğitim	28
2.6 Ekonomik Yapı	28
2.7 Medeni Hal Durumu	30
2.8 Konutlar ve Özellikleri	31
2.9 Sağlık Güvence Durumu	31
2.10 Sağlık Örgütlenmesi ve Sağlık İnsan Gücü	31
BÖLÜM 3 SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ	
3.1 Ölümler	38
3.1.1 Bebek Ölümleri	38
3.1.2 Ana Ölümleri	39
3.1.3 Genel Ölümlülük Göstergeleri	39
3.2 Morbidite Verileri	42
3.2.1 Kanser Morbiditesi	42
3.2.2 Birinci Basamakta En Çok Tanı Alan Hastalıklar	42
3.3 Üreme Sağlığı	44
3.3.1 Doğumlar	44
3.3.2 Düşükler	48
3.3.3 Büyüme Gelişme	48
3.3.4 Obezite	48
BÖLÜM 4 SAĞLIK HİZMETLERİ	
4.1 Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Hizmetleri	49
4.1.1 Bebek İzlemleri	49
4.1.2 Gebe İzlemleri	50
4.1.3 Lohusa İzlemleri	50
4.1.4 15-49 Yaş Kadın Hizmetleri	51
4.1.5 Aile Planlaması Hizmetleri	53
4.1.6 Aşılar ve Bağışıklama Hizmetleri	57
4.2 Bulaşıcı Hastalık Hizmetleri	61
4.2.1 Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar ve Hızları	61
4.2.2 Filyasyon Çalışmaları	65
4.2.3 Kuduz Şüpheli Temas Vakaları	65
4.2.4 HIV Vakaları	66
4.2.5 Sıtma Savaş Hizmetleri	68
4.3 Ayaktan Tanı ve Tedavi Hizmetleri	69
4.3.1 Birinci Basamak Ayaktan Tanı ve Tedavi Hizmetleri	69
4.3.2 İkinci Basamak Ayaktan Tanı ve Tedavi Hizmetleri	70
4.4 Çevre Sağlığı Hizmetleri	71
4.4.1 Sular	71
4.4.2 Atıklar	73

4.4.3 Kapalı Ortam Hava Kirliliği.....	75
4.4.4 Gayri Sıhhi Müesseseler.....	77
Ekler.....	80
Kaynakça.....	82

TANIMLAR VE KISALTMALAR

A.H.B.S: Aile hekimliği bilgi sistemi

A.S.M: Aile Sağlığı Merkezi

G.S.Y.İ.H: Gayri safi yurt içi hasıla.ekonomik büyüklüğünün birkaç ltnden biridir. bir ülke sınırları içerisinde belli bir zaman içinde, üretilen tüm nihai mal ve hizmetlerin para birimi cinsinden değeridir.

Genç bağımlılık oranı: “15-64” yağ grubundaki her 100 kişi için “0-14” yağ grubundaki kişi sayıdır. Nüfus artışıının yüksek olduğu aile, yre, bölge ve ülkelerde genç yağ bağımlılık oranı fazladır. Örneğin Türkiye’de ortalama olarak genç yağ bağımlılık oranı nüfus artışıının yüksek olduğu 1970’e kadar 80’e yakın iken 2009’da 39.7’ye düşmüştür.

Yaşlı bağımlılık oranı:“15-64” yağ grubundaki her 100 kişi için “65 ve daha yukarı” yağ grubundaki kişi sayıdır. 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun artmasıyla bu oran yükselir. Örneğin Türkiye’de yaşlı nüfusun az olduğu 1950’de 5.66 olan yaşlı bağımlılık oranı, son yıllarda 65 ve üstü yaştaki nüfusun artmasıyla 2009’da 8.33’e yükselmiştir.

Toplam yağ bağımlılık oranı: 0-14 yağ +(65 ve daha yukarı yağ)/(15+64 yağ)

Net G Hızı:G edebilecek her bin kişi için net g sayıdır.

Hane halkı:Aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın aynı konutta yaşayan, temel ihtiyaçlarını birlikte karşılayan, hane halkı hizmet ve yönetimine katılan bir veya birden fazla kişiden oluşan topluluktur.

Düşük Doğum Ağırlıklı Bebek: 2500 gr’dan daha az doğum ağırlığı olan bebek.

Toplam Doğurganlık Hızı (TDH):Toplam Doğurganlık Hızı: Toplam doğurganlık hızı bir bölgedeki bir kadının doğurgan olduğu dönem (15-49 yağ grubu) boyunca doğurabileceği ortalama ocuk sayısını ifade etmektedir.

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu.

50 Yağ st Orantılı lm Hızı: 50 yağ üzerinde gerçekleşen ölümlerin tüm ölümlere oranıdır.

BÖLÜM 1 GİRİŞ

1.1.Toplum Sağlığı Merkezleri Hakkında Genel Bilgiler Ve Görevleri

Türkiye Halk Sağlığı Kurumunca Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM); Bölgesinde yaşayan toplumun sağlığını geliştirmeyi ve korumayı ön plana alarak sağlıkla ilgili risk ve sorunları belirleyen, bu sorunları gidermek için planlama yapan ve bu planları uygulayan, uygulatan; birinci basamak koruyucu, iyileştirici ve rehabilite edici sağlık hizmetlerini müdürlüğün sevk idaresinde organize eden, bu hizmetlerin verimli şekilde sunulmasını izleyen, değerlendiren ve destekleyen, bölgesinde bulunan sağlık kuruluşları ile diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyonu sağlayan sağlık kuruluşları olarak tanımlanmışlardır.

Toplum Sağlığı Merkezleri ile ilgili yürürlükteki en son yönerge, 03/08/2011 tarihli ve 25143 sayılı yürürlüğe giren Toplum Sağlığı Merkezlerinin Kurulması Ve Çalıştırılmasına Dair Yönergedir. Bu Yönergenin amacı, aile hekimliği uygulamasının yürütüldüğü illerde kurulacak toplum sağlığı merkezlerinin organizasyonu, kadroları, görevleri ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir. Bu yönergede toplum sağlığı merkezlerinin her ilçede ve büyükşehir belediye kanununa tabi olmayan il merkezlerinde kurulması gerektiği ve sorumluluk alanlarının kuruldukları ilçenin mülki idare sınırları olduğu belirtilmiştir.

Toplum sağlığı merkezleri ilçenin nüfusuna göre sınıflandırılmışlardır. Nüfusa göre; 20.000 nüfusa kadar "D" tipi, 20.001 - 50.000 nüfusa kadar "C" tipi 50.001 - 100.000 nüfusa kadar "B" tipi ve 100.001 nüfusun üzerinde "A" tipi olarak sınıflandırılırlar. Bu yönerge içerisinde Toplum Sağlığı Merkezlerinin görevleri şu şekilde belirtilmiştir; toplumun ve bireylerin sağlığını korumak ve sağlık düzeylerini yükseltmekten için aşağıda sıralanmış hizmetleri sunar veya sunulmasını sağlar (Tablo 1).

Tablo 1. Toplum Sağlığı Merkezlerinin Görevleri

• İdari ve mali işler	• Kayıt ve istatistik
• Plan ve program yapma	• Üniversitelerle işbirliği
• İzleme ve değerlendirme	• Bulaşıcı hastalıkların kontrolü
• Bulaşıcı olmayan hastalıkların kontrolü	• Üreme sağlığı hizmetleri
• Ulusal programlar	• Adli tıp hizmetleri
• Acil sağlık hizmetleri	• Kaza ve yaralanmalardan korunma hizmetleri
• Görüntüleme ve laboratuvar hizmetleri	• Çevre sağlığı hizmetleri
• İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri	• Afet hizmetleri
• Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki	• Sağlık eğitimi hizmetleri
• Toplu yaşam alanları ve okul sağlığı hizmetleri	• Sosyal hizmet çalışmaları

1. İdari ve mali işler

Bakanlıktan veya diğer kurumlardan gelen genelgeleri ve talimatları bölgesindeki aile sağlığı merkezlerine ulaştırır. Demirbaş kayıtlarının tutulmasını ve denetlemesini yapar. Döner sermaye işlemlerinin yürütülmesinde müdürlükçe kendisine verilen görevleri yapar. Aile sağlığı merkezi çalışanlarının göreve başlama veya ilişik kesme, personelin izinli olduğu durumlarda diğer personelin görevlendirilmesi işlerini ve yazışmalarını yürütür.

Aile hekimlerinin çalışma saatlerine uyumunu ve çalışmalarını izler, değerlendirir. Müdürlükteki şubelerin sahadaki uygulamalarında görev alır.

2 .Kayıt ve istatistik

Bakanlığın belirlemiş olduğu ulusal sağlık veri sözlüğüne uygun olarak, yürütülen hizmetlerin kayıt ve istatistiklerini elektronik veya basılı ortamda tutar. Topladığı verileri müdürlüğe zamanında iletir.

Aile hekimini değiştirmek isteyen ya da bir aile hekimine yeni kayıt olmak isteyen bireylerin başvurularını kabul eder ve bu taleplerin mevzuata uygun olması durumunda gerekli değişikliği yaparak müdürlüğe bildirir.

Aile hekiminin, görevinden ayrılması veya kişinin aile hekimini değiştirmesi halinde aile hekimince tutulmuş olan kayıt ve belgeleri eksiksiz olarak teslim alır. Bu belgeleri ve bilgileri eksiksiz muhafaza ederek sorumlu olacak yeni aile hekimine devreder.

3. Plan ve program yapma

Bölgesin de sunulan sağlık hizmetini bir bütün olarak değerlendirir. Kişilerin bu hizmetlerden en iyi şekilde yararlanması için ekip anlayışı ile her türlü önlemi alır.

Bölgesindeki toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek, sağlık risk ve sorunlarını belirlemek amacıyla gerekli verileri toplar, epidemiyolojik açıdan değerlendirerek planlamalar yapar ve gerekli müdahalelerde bulunur.

Kuruluşundan itibaren ilk bir yıl içerisinde müdürlük ile birlikte bölgesinin sağlık ile ilgili faaliyet planını hazırlar, ilgili kuruluşlarla paylaşır, uygular ve/veya uygulatır. Sonuçları izler ve değerlendirir. Takip eden dönemde altı aylık periyodlarla (Ocak - Temmuz) faaliyet plan ve raporlarını müdürlüğe sunar.

Kişilere ve topluma en iyi sağlık hizmetinin sunulabilmesi için aile sağlığı merkezleri arasında koordinasyonu sağlar. Ayrıca laboratuvar, görüntüleme hizmetleri, eğitim, lojistik konularında da doğrudan destek verir. Bölgesinde planladığı hizmetler ile ilgili olarak aile hekimleriyle beraber çalışmalar yapar. Bölgede ihtiyaç duyulan aile sağlığı merkezlerinin sayısını, yerlerini ve burada çalışacak aile hekimi ile diğer personel sayısını planlar. Hazırlayacağı raporun içinde bu konu ile ilgili önerilerini belirtir.

Toplumun ve kişilerin sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla Bakanlıkça gönderilen her türlü materyal, ilaç ve malzemelerin aile sağlığı merkezine ulaştırılması için tüm lojistik desteği sağlar.

Aile sağlığı merkezlerinde verilen hizmetlerden kişisel ve toplumsal boyutu olan işler (bebek ve çocuk sağlığı, gebe ve loğusa takibi, aşı, aile planlaması vb.) için hem aile hekimleri arasında hem de diğer ilgili kurumlar arasında koordinasyonu sağlar.

Aile sağlığı merkezlerinden ikinci basamak sağlık kuruluşlarına sevk edilenlerin işlemlerinin izlenmesi, ikinci basamak sağlık kuruluşlarından geri bildirim sağlanması ve değerlendirilmesinde oluşabilecek aksamaları tespit eder ve giderilmesini sağlar.

Toplum sağlığı merkezince rutinde yapılmayan ancak Bakanlıkça yürütülen tarama, kampanya, aşılama hizmetleri gibi işleri bölgesindeki aile sağlığı merkezleri ile işbirliği içinde yapar ve/veya yaptırır.

4. Üniversiteler ve diğer kurumlarla işbirliği

Hizmetin her aşamasında ilgili kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapar. Bakanlık ve üniversiteler arasında imzalanacak protokol esasları çerçevesinde;

a) Başta halk sağlığı alanında olmak üzere, sağlık personeli yetiştiren üniversitelerde mezuniyet öncesi ve sonrası öğrenim görenler ile Bakanlık personelinin teorik ve uygulamalı eğitimlerine katkı amacıyla; sağlıkla ilgili programlarda eğitim gören mezuniyet öncesi ve sonrası öğrencilerin toplum sağlığı merkezi ve bölgedeki diğer sağlık kuruluşlarının çalışma ve uygulamalarına katılımlarına destek verir.

b) Halk sağlığı ve epidemiyoloji araştırma görevlileri başta olmak üzere ilgili üniversitede eğitim gören araştırma görevlilerinin toplum sağlığı merkezi faaliyetleri içinde görev yapmalarını sağlar. Üniversiteler başta olmak üzere bilimsel nitelikte araştırma yapan kurumların, Bakanlık veya müdürlükle işbirliği içerisinde yapacakları sağlıkla ilgili araştırmalar ve projeleri destekler ve katkıda bulunur.

Bakanlık ya da müdürlüğün hazırladığı programlar çerçevesinde bölgesinde çalışan personelin eğitimlerini bölge içi veya dışındaki kurumlar ile işbirliği içinde sağlar.

5. İzleme ve değerlendirme

Aile sağlığı merkezlerinin durumunun, aile hekimleri ile aile sağlığı elemanlarının sahada verdiği hizmetlerin mevzuat ve sözleşme hükümlerine uygunluğunun izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapar. Sonuçları müdürlüğe iletir.

Aile hekimlerinin resmi kayıt ve evrak niteliğinde kullandığı basılı veya elektronik ortamda tutulan verilerini belirli aralıklarla düzenli olarak toplar ve zamanında müdürlüğe bildirir.

Bölgesinde hizmet veren aile sağlığı merkezlerinin ve buralarda görev yapan aile hekimlerinin çalışmalarını yerinde ve tuttuğu kayıtlarından izler ve değerlendirir. Bu amaçla aile sağlığı merkezlerini ziyaret eder ve her türlü kayıtlarına erişir, yaptığı değerlendirmeleri altışar aylık dönemlerde müdürlüğe yazılı olarak, aile sağlığı merkezi çalışanlarına öncelikli olarak yazılı ya da sözlü olarak bildirir. Bu görevini yaparken hasta haklarına ve kişisel mahremiyetin korunması ilkelerine riayet eder.

Gezici sağlık hizmeti veren aile hekimince aylık olarak yapılan gezici sağlık hizmeti bölgelerinin planlamasını bir önceki ayın son haftası içinde aile hekiminden alır. Aile hekiminin bu programa uyup uymadığını izleyip değerlendirerek hazırladığı raporu müdürlüğe bildirir.

Aile hekiminin koruyucu sağlık hizmetlerine yönelik çalışmalarını sahada izler ve değerlendirir. Hazırladığı raporu müdürlüğe iletir. Hasta hakları ile ilgili çalışmaların yürütülmesini sağlar.

6. Bulaşıcı Hastalıkların Kontrolü

Bakanlığın yürüttüğü programlara uygun olarak; bölgesindeki bulaşıcı hastalık verilerini toplar, kayıtlarını tutar, değerlendirir, sürveyansını yapar veya yaptırır ve gerekli tüm tedbirlerin alınması için ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar.

Bölgesinde bulaşıcı hastalıkların usulüne uygun olarak bildirimini ve filyasyonunu yaparak ilgili aile hekimleri ile durumu birlikte değerlendirir. Eğer aile hekimi başka bir toplum sağlığı merkezinin bölgesinde ise yapılan filyasyon sonucunu o toplum sağlığı merkezine bildirir.

Bölgenin aşı ve anti serum ile ilgili lojistik malzeme ihtiyacını belirler. Soğuk zincir sisteminin kurulmasını ve düzgün olarak işletilmesini sağlar ve denetler. Bölgesi için gereken aşılardan ve diğer malzemeleri müdürlükten sağlar, usulüne uygun olarak saklar ve aşılardan uygulanacağı birimlere dağıtır.

Her aile sağlığı merkezinde en az bir sağlık personelinin PPD (tüberküloz deri testi) uygulaması konusunda eğitilmesini sağlar/sağlatır. Aile hekimlerinin ve aile sağlığı elemanlarının bulaşıcı hastalıklar, sürveyans ve aşı uygulaması konusundaki eğitimlerini müdürlük ile koordineli olarak planlar ve uygulamasını sağlar.

Bölgesinde bulaşıcı hastalık salgınına neden olabilecek aşılama problemleri, mevsimsel değişimler, çevre şartlarındaki değişimler, yerleşim birimlerinin alt yapı durumları gibi faktörleri yakından izler ve gerekli önlemleri almak için ilgili kurumlarla işbirliği yapar.

Bölgesinde bulaşıcı hastalıklara yönelik “Erken Uyarı ve Yanıt Sistemi”ni işletir. Bölgesinde bulaşıcı hastalık salgını olduğunda aile hekimleri ve müdürlükle birlikte tüm sağlık kuruluşları ve ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yaparak mevzuata göre her türlü tedbiri alır, bölgesindeki sağlık çalışanlarını, ilgili kurum çalışanlarını ve halkı bilgilendirerek kişi ve toplum farkındalığı oluşturur. İlgili kurumlarca alınan tedbirleri izler ve sürdürülmesini sağlar.

Bildirimi zorunlu hastalıklar listesinde yer alan bulaşıcı hastalıkların bildirimlerini sağlar. Ulusal Hastalık Kontrol Programları çerçevesindeki özel sürveyans çalışmalarını yürütür. Bulaşıcı hastalıkların tanısında numune nakline yönelik özellikli malzemeyi (özel besiyerleri, numune nakil kapları gibi) müdürlükten temin eder ve aile hekimlerine ulaştırır. Alınan numunelerin referans laboratuvarlarına öngörülen sürelerde ulaştırılmasını müdürlük kanalı ile sağlar.

Bazı bulaşıcı hastalıklara veya bulaşıcı hastalık komplikasyonlarına yönelik olarak Bakanlık ve müdürlük tarafından temin edilen ilaçların ilgili kişilere ulaşmasını aile hekimleri yolu ile sağlar. Bölgesinde grip pandemisi gibi durumlara yönelik planları yapar, müdürlüğün onayına sunar ve aile hekimleri ile paylaşır.

Bölgesinde bulaşıcı hastalıklar ve aşılama çalışmaları konusunda yapılacak olan saha araştırmalarına katılır ve destek sağlar. Bulaşıcı hastalıklar alanında yönergeler ve daimi genelgeler ile verilen diğer görevleri yapar.

Zoonotik hastalıklarla ilgili Bakanlığın öngördüğü çalışmaları yapar. İlgili kuruluşlarla iş birliğinde bulunur. Verileri müdürlüğe iletir.

7. Verem savaşı hizmetleri

Aile hekimleri verem kuşkusu olan hastaları ilgili kuruluşlara sevk eder ve bölgesindeki toplum sağlığı merkezine bildirir. Bu kuruluşlarla işbirliği içinde şüpheli kişinin kayıtlarını tutar ve takip eder. Hastaneler kesin tanısı konmuş yeni verem hastalarının muayene neticelerini bölgesindeki toplum sağlığı merkezine bildirirler.

Toplum sağlığı merkezi bu hastaların bilgilerini tüberkülozlu hastalar listesine kaydeder, tedavisi ve izlenmesini programlar, ilgili aile hekimi ve müdürlüğe bildirir. Bu hastaların ilaçlarını aylık olarak aile hekimine ulaştırır. İlgili toplum sağlığı merkezi aile hekiminin belirlenen programa uygun olarak hastasını izlemesini, ilaçlarının doğrudan gözetim ile verilmesini ve kontrollerinin düzenli olarak yapılmasını sağlar.

Belli aralıklarla halk eğitim programları düzenler. Her ay yeni tedaviye alınan, tedavide olan, tedaviden çıkan, ilaçsız kontrole ayrılan, korumaya alınan, korumadan çıkan ve veremli hastaların temaslılarından kontrolü gerekenleri, kişinin bağlı olduğu aile hekimine bildirir ve aile hekimleriyle işbirliği içinde çalışarak bu hizmetlerin yürütülmesini sağlar.

8.Sıtma savaş hizmetleri

Sıtma savaşı ile ilgili her türlü plan ve program toplum sağlığı merkezleri tarafından yapılır. Sıtma şüphesi ile gönderilen hastaların tanı için gereken tetkiklerini yapar veya yaptırır. Sıtma şüphesi olup, toplum sağlığı merkezine gelemeyen kişilere ulaşarak tanı için gereken numuneleri yerinde alır. Aile hekimi sıtma şüpheli hastaları ilgili kuruluşa sevk eder.

Sıtmanın yerli bulaş olduğu yerleşim birimlerinde aktif sürveyans yapar, pasif sürveyansın aile hekimince yapılmasını izler. Sıtma laboratuvar hizmeti verilen ve vektör mücadelesi yapılan toplum sağlığı merkezleri her ayın sonunda sıtma paraziti açısından negatif kan yaymalarının % 20'sini ve pozitif kan yaymalarının tamamını müdürlüğe gönderir.

Sıtma tanısı konan hastaların aile hekimine bildirimini yapar, tedavisinde kullanılan ilaçları müdürlükten alarak aile hekimine veya hastanın tedavisinin yapıldığı hastaneye verir.

Hastaların tedavi sürecini takip ve koordine eder, Müdürlüğe bildirimini yapar.

9. Bulaşıcı olmayan hastalıkların kontrolü

Bölgedeki sağlık kuruluşlarının (hastaneler, üniversiteler, aile hekimleri, özel sağlık kuruluşları vb.) bulaşıcı olmayan hastalıklar ve kronik durumlar ile ilgili kayıtlarını ve bilimsel çalışmalarını izler, sık görülen hastalıkları ve durumları belirler. Bunların önlenmesi için programlar geliştirir, geliştirilmiş olan programları uygular veya bölgedeki sağlık kuruluşları ve diğer kurumlarla işbirliği yaparak uygulanmasını sağlar.

Bedensel engelliler, kronik fiziksel veya ruhsal hastalığı bulunanlar, yaşlılar, ergenler, doğurgan çağıdaki kadınlar vb. risk gruplarına yönelik olarak ilgili kurumlar ile işbirliği içinde çalışmalar yapar. Bakanlığın kanser ve ruh sağlığı dâhil kronik hastalıklar konusunda yürüttüğü proje ve programları bölgesinde yürütür ve/veya yürütülmesini sağlar.

10. Üreme sağlığı hizmetleri

İlgili diğer sağlık kuruluşlarıyla işbirliği içinde üreme sağlığı, aile planlaması ve diğer ana çocuk sağlığı hizmetlerinin koruyucu sağlık hizmetleri ilkelerine uygun biçimde aile hekimleri tarafından gerçekleştirilmesini sağlar.

Ana çocuk sağlığı eğitim merkezi bulunan toplum sağlığı merkezleri bu konularda teorik ve beceri kazandırma eğitimi ile danışmanlık hizmetlerini verir veya verilmesini sağlar. Bakanlık planlamasına uygun olarak Müdürlükçe bu tür merkezlerde il dışı hekim ve hekim dışı sağlık personelinin katılımına da imkân veren bilgi ve beceri kazandırıcı kurslar düzenlenebilir.

Her aile sağlığı merkezinde üreme sağlığı hizmetlerinin yürütülebilmesi için planlama yapar. Bu planlama dâhilinde aile hekimleri ve/veya aile sağlığı elemanlarına RİA (rahim içi araç) ve üreme sağlığı ile ilgili diğer teorik ve beceri kazandırma eğitimlerini verir veya verilmesini sağlar. Ayrıca ilgili hizmetleri veren tüm sağlık personeline kadın, ana çocuk sağlığı ve aile planlaması konularında adaptasyon eğitimi verir.

Üreme sağlığı konusunda halk eğitimleri için yerel idareciler ve toplum liderleri başta olmak üzere ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği yapar, eğitim programlarını planlar ve uygular.

Anne ve bebek ölümlerinin azaltılması ile ilgili olarak (Misafir Anne Projesi gibi) Bakanlığın planladığı tüm programları yürütür ve yürütülmesini sağlar.

11. Ulusal programlar ile ilgili hizmetler

Bakanlık tarafından kararlaştırılan ulusal ya da bölgesel programları yürütür ve yürütülmesini sağlar. Bakanlık veya müdürlük tarafından gerekli görüldüğü hallerde uygulanan aşı kampanyalarını kendi bölgesinde yapar ve/veya yapılmasını sağlar. Bu çalışmalara bölgesindeki sağlık çalışanlarının ihtiyaca göre aktif olarak katılımını sağlar.

12. Adli tıbbi hizmetler

Adli tıp kurumunun doğrudan hizmet vermediği yerlerde bu hizmetlerin planlanması görevi toplum sağlığı merkezine aittir.

Toplum sağlığı merkezi bölgesindeki adli tıp hizmetinin devamlılığının sürdürülmesinde adli makamlarla işbirliği içinde çalışır.

Toplum sağlığı merkezinde yeterli hekim olmadığı durumlarda mesai saatleri dışında öncelikle toplum sağlığı merkezi hekimleri olmak üzere aile hekimleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki hekimlerin de dâhil edilebileceği bir havuzla hizmetin devamlılığını sağlar.

Toplum sağlığı merkezi bu görevin yapılabilmesi için gerekli koşulları ve desteği sağlar. Adli vakaların bildirilmesi, evrakların tutulması gibi konularda aile hekimleri ile koordinasyonu sağlar ve gerekli eğitimleri düzenler. Bütün bu hizmetler müdürlüğün sorumluluğu ve koordinasyonunda yürütülür.

13. Acil sağlık hizmetleri

Bölgesi için müdürlüğün belirlediği acil sağlık hizmeti planlamasını uygular. Bölgesinde ve bölgesine yakın konumdaki hastanelerde acil sağlık hizmetinin devamlılığı sağlanamıyor ise ihtiyacı giderecek şekilde müdürlük ile birlikte planlama yapar.

Bunun için; sağlık hizmetinin sürekliliğini dikkate alarak bölgesinin ihtiyacına cevap verecek şekilde mesai saatleri dışında toplum sağlığı merkezinde, aile sağlığı merkezinde veya başka yerde lojistik desteği de sağlayarak toplum sağlığı merkezi personeli, aile hekimleri, aile sağlığı elemanları ve yardımcı sağlık personelinin de dâhil edilebileceği fiili veya icap şeklinde bir nöbet sistemi oluşturarak yürütür. Bölgesindeki acil sağlık hizmetleri istasyonlarına gerekli lojistik desteği verir.

Geçici görev ile görevlendirmeler; TSM 'de hekim ve yardımcı sağlık personeli ihtiyacını artırır.

14. Kaza ve yaralanmalardan korunma hizmetleri

Acil ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Şube Müdürlüğü ile işbirliği içinde bölgesinde halka yönelik ilk yardım bilinci oluşturmak üzere planlama yapar, yapılan planlamalar doğrultusunda eğitim çalışmalarını yürütür.

Günlük hayatta karşılaşılabilecek kazalar ve riskli durumlar için halkın bilinç seviyesini yükseltmeye yönelik çalışmalar yapar. Yönergede tanımlanan görev kapsamında olmasına rağmen aktif olarak yapılmamaktadır.

15. Görüntüleme ve laboratuvar hizmetleri

Aile sağlığı merkezlerinde yapılamayan görüntüleme ve laboratuvar hizmetlerini yapar veya müdürlüğün uygun gördüğü sağlık kuruluşunun laboratuvarlarında yapılmasını sağlar(Merkez Laboratuvar). Halk sağlığı laboratuvarları toplum sağlığı merkezlerine bağlı birer birim olarak hizmetlerine devam ederler. İhtiyaç duyulan yerlerde toplum sağlığı merkezleri bünyesinde halk sağlığına ve çevreye yönelik laboratuvar hizmetlerinin verilmesini sağlar.

16. Çevre sağlığı hizmetleri

Bölgesinde insan sağlığı ile ilgili her türlü çevre şartlarını izler ve değerlendirir. Önlem alınması gereken durumlarda ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar.

İçme ve kullanma sularının kontrolünü yapar. İlgili mevzuata göre yerleşim birimlerindeki su kaynaklarının dökümünü çıkarır.

Bölgesinde yıllık ve aylık olarak yapacağı klor ölçümü, bakteriyolojik ve kimyasal analiz sayısına göre hedeflerini belirler. Yaptığı çalışmaları bu hedefe göre değerlendirir. Tespit edilen eksiklikler veya oluşun kirliliklerin giderilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlara bilgi verir, alınacak önlemleri takip eder.

Gayri sıhhi müesseselerin, sıhhi müesseselerin, umuma açık işyerlerinin denetiminde mevzuattan kaynaklanan görevleri yerine getirir.

Hava kirliliğini açık ve kapalı alan olarak değerlendirir. Özellikle umuma açık işyerlerinin kapalı alan kirliliğinin önleminde bu işyerlerinin yeterli havalandırma sisteminin olması için ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapar. Hava kirliliği, gürültü, atıklar, elektromanyetik kirlilik ve diğer çevre sorunları konusunda alınan ve alınacak önlemlere yönelik olarak ilgili kuruluşlarla işbirliği yapar. Piyasa gözetim ve denetim hizmetlerinin yapılması amacıyla bölgesinde gerekli çalışmaları yürütür.

17. İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri

Bölgesindeki tüm çalışanların ve işyerlerinin, özellikle sağlık açısından tehlikeli işyerlerinin kayıtlarına ulaşarak koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin sunulması için işyeri ve diğer kurumlarla işbirliği yapar. İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimlerinde görevli olan işyeri hekimleri ile işbirliği yapar. İşyeri hekimi ve aile hekimleri arasında oluşabilecek problemleri çözer ve koordinasyon içinde çalışılmasını sağlar. İlgili mevzuata uygun olarak ortak sağlık ve güvenlik birimi kurabilir ve/veya ihtiyacı olan personeli hizmet satın alma yöntemiyle temin edebilir.

18. Afet hizmetleri

Bölgesinde afet organizasyonunda; afete hazırlık, afete müdahale ve afet sonrası önlemler aşamasında müdürlüğün sevk ve idaresinde ihtiyaçları belirler, sağlıkla ilgili tüm çalışmaları yapar. Aile hekimleri ve halka yönelik afet sağlık eğitimleri düzenler.

19. Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki

Toplumun sağlık konusunda bilgi düzeyinin artırılması, sağlığın korunması, geliştirilmesi ve bireylerin sağlıklı davranış alışkanlıkları kazanması için faaliyetler planlar, Planlama aşamasında bölgedeki sağlık kuruluşları, üniversiteler ve ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapar.

20. Sağlığın geliştirilmesi ve teşviki

Bakanlıkça yürütölen tütün, alkol ve madde bağımlılığı, obezite gibi risk faktörlerine yönelik olarak toplum eğitimi ve diğer gerekli çalışmaları yürütür. Bu alana yönelik olarak oluşturulan ulusal kontrol programlarını bölgesinde uygular veya uygulanmasını sağlar. Planlanan eğitim programlarını hedef gruba (toplu halk eğitimi, esnaf eğitimi vb.) ve amacına göre uygular ya da bölgesindeki sağlık kuruluşları aracılığı ile uygulanmasını sağlar.

21. Sağlık eğitimi hizmetleri

Bakanlık tarafından “sürekli eğitim” kapsamında oluşturulan hizmet içi eğitim programlarını yürütür. Aile hekimi ve aile sağlığı elemanlarına yönelik. Bakanlıkça belirlenen aile hekimliği kapsamındaki yıllık hizmet içi eğitimlerin planlamasını yapar. lojistik desteği verir. Bölgenin genel durumunu ve sağlık ölçütlerini dikkate alarak bilgi yenilenmesi ihtiyacı gerekli görölen eğitimler konusunda müdürlük ile işbirliği yaparak ve gerekli durumlarda diğer kuruluşlardan destek alarak hizmet içi eğitimleri düzenler.

Toplum sağlığı merkezi personeli başta olmak üzere bölgesinde bulunan sağlık personelinin hizmet içi eğitimleri için, seminer, bilimsel tartışma ve bilgilendirme toplantıları gibi etkinlikler yapar, gerekirse personelinin diğer kurumlardaki eğitici etkinliklere katılmalarını sağlar.

22. Toplu yaşam alanları ve okul sağlığı hizmetleri

Bölgesindeki okul, özellikle yatılı bölümü olan veya özellikli okul (bedensel engelliler için vb.), yurt (resmi ve özel), huzurevi ve çocuk esirgeme kurumu, otel, motel, pansiyon gibi konaklama yerlerinin sağlık ve genel hijyen kuralları yönünden yılda en az iki kez kontrolünü yapar. Bu kontrol esnasında okullardaki hastalık yoğunluğunu değerlendirir.

Kurum ve kuruluşlardaki suların kaynaklarını, şebeke durumunu ve depo denetimini yaparak bakteriyolojik ve kimyasal değerlendirmeler için su numuneleri alır, ayrıca tuvaletler, kantin, yemekhane, yatakhane, spor sahası, havuzlar vb. bölümleri değerlendirir. Bölgesindeki öğrencinin okula kayıtlarında aile hekimince periyodik muayenesinin yapılmasını sağlar, sonuçları ve aşılama durumlarını okul idaresi ile birlikte değerlendirir. Okullarda aile sağlığı merkezleri ve diğer sağlık kurumları ile işbirliği yaparak, aile ve okul idaresinin katılımıyla

madde bağımlılığına ve şiddete karşı eğitim yolu ile mücadele edilmesini sağlar. Bakanlığın belirlediği sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite ve benzeri eğitim ve uygulamalarla ilgili konularda okul idaresi ile işbirliği yapar.

23. Sosyal hizmet çalışmaları

Toplum kalkınması çalışmalarında ve yardım hizmetlerinde ilgili kuruluşlarla iş birliği yapar.

BÖLÜM 2 Bölgenin Genel Özellikleri

2.1. Tarihsel Bilgi

Saruhanlı'nın kesin kuruluş tarihi bilinmiyor olsa da (1313-1437) Saruhan Beyliği döneminde kurulduğu düşünülmektedir. Saruhanlı adından ilk kez Cevat Paşa Tarihi'nde söz edilmektedir (1754). Bölgeye ilk yerleşenler göçebelik geleneğinden geliyordu. Giderek yerleşik yaşama alışarak tarımla uğraşmaya başladılar.

Sevr anlaşmasından sonra Yunanlar önce İzmir'i sonra (26 Mayıs 1919) Manisa'yı işgal ettiler Saruhanlı'ların büyük direnci yüzünden ancak on dört ay sonra 1920 Haziran'ında girebildiler. 7 Eylül 1922'de işgalden kurtulan bölgeye, Balkan ülkelerinden ve doğudan gelen Türk göçmenleri yerleştirilmeye başlandı. Saruhanlı topraklarının verimli olması ve boş olması nedeniyle bölgeye sürekli bir göç yaşandı. Bu göç 1960 yıllarına kadar devam etti. 1945 yılında Bucak Teşkilatı, 1953 yılında bugün Yılmaz Mahallesi diye anılan ve o tarihte 100 haneli bir köy olan Yılmaz Köyü ile birleştikten sonra Belediye Teşkilatı kurulmuştur. 1 Nisan 1959 tarihinde çıkarılan 7033 Sayılı Kanunla Saruhanlı merkez olmak üzere, İlçe teşkilatı kurulmuştur.

2.2. Coğrafya ve İklim

Saruhanlı ilçesi Manisa il merkezine 19 km uzaklıkta yer alır. Deniz seviyesinden 43 m yükseklikte olup ovasal bir yapıya sahiptir. İlçe kuzey ve kuzeydoğusundan Akhisar ve Gölarmara, batısından Kınık-Bergama, güneyinden Turgutlu ve Ahmetli, güneybatısından Manisa, Doğudan Akhisar ve Gölarmara ile çevrelenmiştir. 890 km² yüzölçümüne sahip ilçenin 13 belde belediyesi ve 28 köyü bulunmaktadır.

Saruhanlı düz ve verimli arazi olan Gediz ovasında yer alır. Gediz nehrinin önemli bir kolu olan Kumçayı, ilçenin kenarından geçmektedir. İlçe Ege'yi İstanbul'a bağlayan İzmir-İstanbul devlet karayolu üzerindedir. Batıyı Anadolu'ya bağlayan demiryolu, topraklarını ikiye bölerek İç Anadolu'ya doğru uzanır.

Saruhanlı İlçesinde tipik bir Akdeniz iklimi vardır. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. Yaz dönemi altı aylık sıcaklık ortalaması 32 derece, kış dönemi en düşük altı aylık sıcaklık ortalaması eksi 3 derecedir. Yıllık ortalama yağış miktarı 594 mmdir.

İstanbul - İzmir karayolunun tam içinden geçmesi nedeniyle Kuzey ve güney yönünden ulaşımın kara yolu ile çok kolaydır. Bandırma ve Ankara hatlı demiryolunda ilçeden geçişi alternatif olarak ulaşım sağlamaktadır. Adnan Menderes hava alanından İzmir otogara oradan da ilçeye giden otobüs firmaları kullanılarak kısa süre içerisinde ulaşılacak bir bölgedir.

Şekil 1. Saruhanlı ilçesi Konumu

Şekil 2. Saruhanlı ilçesi Uydu Görünümü

2.3. Nüfus

Saruhanlı ilçesinin 2013 yıl sonu nüfusu AHBS kayıtlarına göre 55.918 kişi (Tablo 2), konut sayısı ise 18391'dir. Nüfusun %26.7'si ilçe merkezinde yaşamaktadır. Konut başına düşen kişi sayısı 3.04'dür. Nüfusun 27.925'i (%50.0) erkek, 27.993'ü (50.0) ise kadınlardan oluşmaktadır. Nüfusun % 73'ü merkez dahil 14 belde merkezinde, geri kalanı köylerde yaşamaktadır. Saruhanlı Nüfusunun % 60'ı Bulgaristan, Yunanistan, Yugoslavya, Arnavutluk göçmeni ve Türk asıllıdır. %35'i yerli halktan, %5'i ise doğu ve güneydoğudan göç eden vatandaşlardan oluşmaktadır. Nüfusu tarım mevsiminde dışarıdan gelen işçiler nedeniyle geçici olarak artmaktadır. Nüfusun yaş ve cinsiyet ile yerleşim yerlerine göre dağılımı tablo 2 ve 4'de verilmiştir.

Yaş Grupları Dağılımı ve Nüfus Piramidi

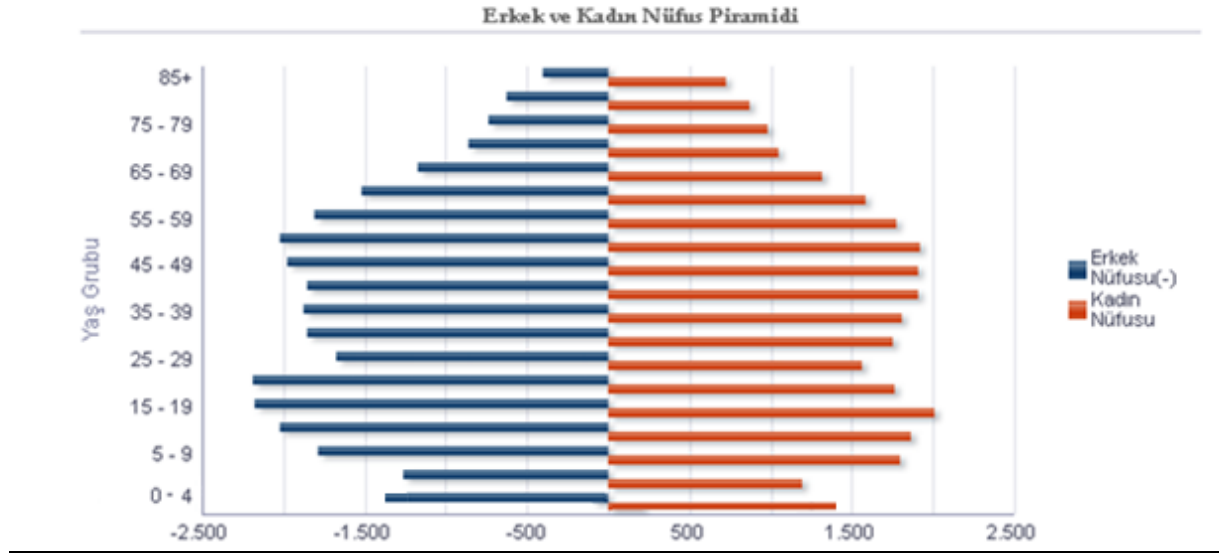
Tablo 2. 2013 Yılı Manisa Saruhanlı TSM Bölgesi Nüfusunun Yaş Grupları Dağılımı

Yaşlar	Kadın		Erkek		Toplam
	Sayı	%	Sayı	%	
0-4 YAŞ	1416	2.4	1365	2.3	2781
5-9 YAŞ	1792	3.2	1787	3.1	3579
10-14 YAŞ	1867	3.3	2020	3.6	3887
15-19 YAŞ	2010	3.5	2177	3.8	4187
20-24 YAŞ	1763	3.1	2188	3.9	3951
25-29 YAŞ	1559	2.7	1678	3.0	3237
30-34 YAŞ	1748	3.1	1848	3.3	3596
35-39 YAŞ	1804	3.2	1875	3.3	3679
40-44 YAŞ	1905	3.4	1857	3.3	3762
45-49 YAŞ	1912	3.4	1978	3.2	3890
50-54 YAŞ	1918	3.4	2025	3.6	3943
55-59 YAŞ	1774	3.1	1812	3.2	3586
60-64 YAŞ	1583	2.7	1522	2.7	3105
65-69 YAŞ	1321	2.2	1173	2.1	2494
70-74 YAŞ	1050	1.8	863	1.5	1913
75-79 YAŞ	978	1.7	740	1.3	1718
80-84 YAŞ	868	1.5	620	1.1	1488
85 +	725	1.3	397	0.7	1122
TOPLAM	27.993	50.0	27.925	50.0	55.918

Tablo 3. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi, Manisa Merkez İlçe ve TNSA 2013 Nüfusunun Özet Yaş Grupları Dağılımı

	Saruhanlı 2013	Manisa 2013	TNSA 2013
0 Yaş	0.5	1.5	1.2
0-14 Yaş	18.3	24.1	26.2
15-49 Yaş	22.7	27.2	23.4
Kadın			
65 Yaş Üstü	15.6	6.7	7.9

Saruhanlı'da 2013 yılında 0 yaş nüfusu 319 (%0.57), 0-14 yaş nüfus 10.247 (%18.32), 15-49 yaş kadın nüfus 12.701 (%22.71), 65 yaş üstü nüfus 8735 (%15.62) dir.

Şekil 3. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Nüfus Piramidi

Tablo 4. 2013 Yılı Manisa Saruhanlı TSM Bölgesi Nüfusunun Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı

Yerleşim Yeri	Erkek	Kadın	Toplam
Adiloba**	361	400	761
Alibeyli	549	557	1106
Apak	178	186	364
Atatürk	674	636	1310
Aydınlar**	87	95	182
Azimli	409	384	793
Bahadır	90	92	182
Bedeller	99	115	214
Büyükbelen*	1390	1418	2808
Cengiz Topel	1632	1624	3256
Cumhuriyet*	1811	1807	3618
Çakmaklı	135	139	274
Çaltepe	146	153	299
Çamlıyurt	79	81	160
Çınaroba	145	134	279
Çullugörece	296	300	596
Develi	357	341	698
Dilek**	1103	1055	2158
Gökçe**	755	760	1515
Gözlet	183	170	353
Gümülceli	649	673	1322
Hacımusa	77	78	155

Yerleşim Yeri	Erkek	Kadın	Toplam
Hacırahmanlı*	1497	1468	2965
Halitpaşa*	1398	1434	2832
Hatıpler	183	185	368
Heybeli	239	240	479
İshakçelebi*	783	751	1534
İstasyon	617	609	1226
Kayışlar	249	247	496
Kemiklidere	424	407	831
Kepenkli	136	149	285
Koldere*	1710	1641	3351
Koyuncu	64	74	138
Kumkuyucak	356	352	708
Kurtuluş**	1928	1793	3721
Lütfiye	395	373	768
Mütevelli*	1421	1435	2856
Nuriye*	552	577	1129
Paşaköy*	867	899	1766
Pınarbaşı**	53	51	104
Sarıçam	175	189	364
Sarısığırlı	16	23	39
Saruhan	668	629	1297
Seyitoba	182	201	383
Şatırlar**	129	136	265
Şehitler	482	510	992
Taşdibi**	390	400	790
Tirkeş	507	478	985
Yeniosmaniye	75	84	159
Yılmaz**	289	298	587
Toplam	27925	27993	55918
*Aile sağlığı Merkezi bulunan beldeler			
**Sağlık evi bulunan beldeler			

Tablo 5. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Yüzölçümü ve Nüfusunun Manisa İli İle Oranı

İlçe	Alan (Göl Dahil) km2	Alan (Göl Hariç) km2	İlçe Yüzölçümünü Manisa Yüzölçümüne oranı	Nüfus	İlçe Nüfusunun Manisa Nüfusuna Oranı	Nüfus Yoğunluğu Kişi Sayısı (Km2 ye Düşen Kişi Sayısı) Göl Hariç
Saruhanlı	839.37	839.37	6.35	53.821	4.0	64
Kaynak: TÜİK, 2013						

Tablo 6. Saruhanlı 2009 – 2013 Yılları Arası Nüfus Değişimi

İlçe	2009	Nüfus Artış Hızı %c	2010	Nüfus Artış Hızı %c	2011	Nüfus Artış Hızı %c	2012	Nüfus Artış Hızı %c	2013
Saruhanlı	56584	-21.4	55386	-19.0	54343	-3.4	54160	-6.3	53821
Kaynak: TÜİK, ADNKS Sonuçları									

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemindeki verilere bakıldığında 2009 – 2013 yılları arasında Saruhanlı İlçesinin nüfusu azalmıştır.

Tablo 7. 2013 Yılında Saruhanlı İlçesinde Nüfus Olayları - TÜİK

İlçe	Doğum	Ölüm	Evlenme	Boşanma
Saruhanlı	650	415	424	81
Kaynak: Doğum ve Ölüm verileri TÜİK'ten, Evlenme ve Boşanma verileri ise tescil tarihi itibariyle Manisa İl Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Müdürlüğü'nden alınmıştır.				

Tablo 8. 2013 Yılında Saruhanlı İlçesinde Nüfus Olayları – AHBS ve ÖBS

İlçe	Doğum	Ölüm
Saruhanlı	620	215
Kaynak: Doğum verileri Manisa AHBS'den, Ölüm verileri ÖBS'den alınmıştır.		

Nüfusun Bağımlılık Durumu

Bağımlılık oranlarına bakılacak olursa 2013 yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi bölgesi için genç bağımlılık oranı %27 ve yaşlı bağımlılık oranı ise % 23 dür.

Tablo 9. Saruhanlı 2013, Manisa 2011 ve TNSA 2013 Nüfusu Bağımlılık Oranları

Özellik	Saruhanlı 2013	Manisa 2011	TNSA 2013
Genç Bağımlılık Oranı	0.27	0.23	0.39
Yaşlı Bağımlılık Oranı	0.23	0.06	0.12
Toplam Bağımlılık Oranı	0.50	0.29	0.51

Aile sağlığı merkezi bazında incelendiğinde, geç bağımlılık oranı en düşük ASM %22.1 ile 4 nolu Gökçeköy ASM, en yüksek ASM %35.8 ile 2 nolu ASM'dir. Yaşlı bağımlılık oranı en düşük ASM, %13.8 ile 1 nolu ASM, en yüksek ASM %30 ile 11 nolu Paşaköy ASM'dir. Toplam bağımlılık oranı en düşük ASM, %43.7 ile 10 nolu Nuriye ASM, en yüksek ASM %53.5 ile 9 nolu Müteveli ASM'dir.

Tablo 10. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine Bağlı Aile Sağlı Merkezlerine Ait Nüfusun Bağımlılık Durumu

Aile Sağlığı Merkezleri	Geç Bağımlılık Oranı (%)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	Toplam Bağımlılık Oranı (%)
1 Nolu	32.6	13.8	46.4
2 Nolu	35.8	14.8	50.6
3 Nolu Büyükbelen	28.0	22.1	50.1
4 Nolu Gökçeköy	22.1	25.3	47.4
5 Nolu Hacırahmanlı	31.3	19.4	50.7
6 Nolu Halitpaşaa	25.5	22.6	48.1
7 Nolu İshakçelebi	22.4	26.3	48.7
8 Nolu Koldere	22.7	24.1	46.8
9 Nolu Muteveli	35.1	18.4	53.5
10 Nolu Nuriye	22.6	21.1	43.7
11 Nolu Paşaköy	20.9	30.0	50.9

Hizmet Bölgelerinin Yaş Grupları Dağılımı

Tablo 11. 1 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaşaa Göre Dağılımı

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	439	397	3.6	3.2	836
5-9 YAŞ	505	449	4.1	3.7	954
10-14 YAŞ	464	446	3.8	3.6	910
15-19 YAŞ	438	409	3.6	3.3	847
20-24 YAŞ	411	387	3.3	3.1	798
25-29 YAŞ	408	426	3.3	3.5	834
30-34 YAŞ	540	560	4.4	4.6	1100
35-39 YAŞ	506	468	4.1	3.8	974
40-44 YAŞ	442	464	3.6	3.8	906
45-49 YAŞ	420	401	3.4	3.3	821
50-54 YAŞ	388	380	3.2	3.1	768
55-59 YAŞ	321	343	2.6	2.8	664
60-64 YAŞ	300	269	2.4	2.2	569
65-69 YAŞ	177	233	1.4	1.9	410
70-74 YAŞ	123	138	1.0	1.1	261
75-79 YAŞ	89	136	0.7	1.1	225
80-84 YAŞ	55	115	0.4	0.9	170
85 +	31	51	0.2	0.4	82
TOPLAM	6.057	6.048	50.0	50.0	12.105

Tablo 12. 2 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaş a Göre Dağılımları

Yaş lar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	221	204	3.6	3.3	425
5-9 YAŞ	247	250	4.0	4.0	497
10-14 YAŞ	277	257	4.5	4.2	534
15-19 YAŞ	274	244	4.4	3.9	518
20-24 YAŞ	281	247	4.5	4.0	528
25-29 YAŞ	243	212	3.9	3.4	455
30-34 YAŞ	217	202	3.5	3.3	419
35-39 YAŞ	226	199	3.6	3.2	425
40-44 YAŞ	188	194	3.0	3.1	382
45-49 YAŞ	181	185	2.9	3.0	366
50-54 YAŞ	210	183	3.4	2.9	393
55-59 YAŞ	145	173	2.3	2.8	318
60-64 YAŞ	131	122	2.1	1.9	253
65-69 YAŞ	85	111	1.3	1.8	196
70-74 YAŞ	58	90	0.9	1.4	148
75-79 YAŞ	46	75	0.7	1.2	121
80-84 YAŞ	40	53	0.6	0.8	93
85 +	13	33	0.2	0.5	46
TOPLAM	3083	3034	50.4	49.6	6117

Tablo 13. 3 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaş a Göre Dağılımları

Yaş lar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	112	89	3.0	2.4	201
5-9 YAŞ	123	132	3.3	3.6	255
10-14 YAŞ	121	104	3.3	2.8	225
15-19 YAŞ	140	89	3.8	2.4	229
20-24 YAŞ	120	93	3.2	2.5	213
25-29 YAŞ	81	92	2.2	2.5	173
30-34 YAŞ	129	112	3.5	3.0	241
35-39 YAŞ	123	120	3.3	3.2	243
40-44 YAŞ	139	153	3.8	4.1	292
45-49 YAŞ	138	115	3.7	3.1	253
50-54 YAŞ	143	142	3.9	3.8	285
55-59 YAŞ	125	121	3.4	3.3	246
60-64 YAŞ	116	133	3.1	3.6	249
65-69 YAŞ	63	109	1.7	2.9	172
70-74 YAŞ	59	56	1.6	1.5	115
75-79 YAŞ	46	56	1.2	1.5	102
80-84 YAŞ	34	64	0.9	1.7	98
85 +	15	36	0.4	0.9	51
TOPLAM	1827	1816	50.1	49.9	3643

Tablo 14. 4 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaş a Göre Dağılı mı

Yaş lar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	30	37	1.3	1.6	67
5-9 YAŞ	64	59	2.8	2.6	123
10-14 YAŞ	75	72	3.3	3.2	147
15-19 YAŞ	88	78	3.9	3.4	166
20-24 YAŞ	63	50	2.8	2.2	113
25-29 YAŞ	38	36	1.6	1.6	74
30-34 YAŞ	54	59	2.4	2.6	113
35-39 YAŞ	54	71	2.4	3.2	125
40-44 YAŞ	86	76	3.8	3.3	162
45-49 YAŞ	108	101	4.8	4.5	209
50-54 YAŞ	95	108	4.2	4.8	223
55-59 YAŞ	108	89	4.8	3.9	197
60-64 YAŞ	82	78	3.6	3.4	158
65-69 YAŞ	58	66	2.5	2.9	124
70-74 YAŞ	44	58	1.9	2.5	102
75-79 YAŞ	30	45	1.3	2.0	75
80-84 YAŞ	15	38	0.6	1.6	51
85 +	14	19	0.6	0.8	33
TOPLAM	1106	1136	49.3	50.6	2242

Tablo 15. 5 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaş a Göre Dağılı mı

Yaş lar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	221	202	3.3	3.1	423
5-9 YAŞ	224	199	3.4	3.0	423
10-14 YAŞ	266	240	4.0	3.6	506
15-19 YAŞ	297	242	4.5	3.7	539
20-24 YAŞ	263	229	4.0	3.5	492
25-29 YAŞ	227	166	3.4	2.5	393
30-34 YAŞ	219	186	3.3	2.8	405
35-39 YAŞ	220	212	3.3	3.2	432
40-44 YAŞ	250	227	3.8	3.4	477
45-49 YAŞ	229	208	3.5	3.1	437
50-54 YAŞ	232	229	3.5	3.5	461
55-59 YAŞ	191	185	2.9	2.8	376
60-64 YAŞ	154	153	2.3	2.3	357
65-69 YAŞ	105	154	1.6	2.3	259
70-74 YAŞ	101	124	1.5	1.9	225
75-79 YAŞ	61	97	0.9	1.4	158
80-84 YAŞ	43	74	0.6	1.1	117
85 +	32	49	0.4	0.7	81
TOPLAM	3333	3176	51.2	48.7	6509

Tablo 16. 6 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaşıa Göre Dağılımları

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	140	144	2.5	2.5	284
5-9 YAŞ	171	149	3.0	2.6	320
10-14 YAŞ	171	182	3.0	3.2	353
15-19 YAŞ	242	215	4.3	3.8	457
20-24 YAŞ	226	196	4.0	3.5	422
25-29 YAŞ	160	131	2.8	2.3	291
30-34 YAŞ	165	143	2.9	2.5	308
35-39 YAŞ	171	162	3.0	2.8	333
40-44 YAŞ	179	198	3.2	3.5	377
45-49 YAŞ	229	202	4.1	3.6	431
50-54 YAŞ	218	195	3.9	3.5	413
55-59 YAŞ	170	179	3.0	3.5	349
60-64 YAŞ	160	201	2.8	3.6	361
65-69 YAŞ	155	158	2.7	2.8	313
70-74 YAŞ	111	128	2.0	2.3	239
75-79 YAŞ	48	93	0.8	1.6	141
80-84 YAŞ	34	65	0.6	1.7	99
85 +	18	36	0.3	0.6	54
TOPLAM	2768	2777	49.9	50.0	5545

Tablo 17. 7 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaşıa Göre Dağılımları

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	63	54	2.1	1.8	117
5-9 YAŞ	70	79	2.3	2.6	149
10-14 YAŞ	105	80	3.5	2.6	185
15-19 YAŞ	111	96	3.7	3.2	207
20-24 YAŞ	90	49	3.0	1.6	139
25-29 YAŞ	88	63	2.9	2.1	151
30-34 YAŞ	89	88	2.9	2.9	177
35-39 YAŞ	101	98	3.3	3.2	199
40-44 YAŞ	116	110	3.8	3.7	226
45-49 YAŞ	121	130	4.0	4.3	251
50-54 YAŞ	117	103	3.8	3.4	220
55-59 YAŞ	120	124	4.0	4.1	244
60-64 YAŞ	103	90	3.4	3.0	193
65-69 YAŞ	87	89	2.9	2.9	176
70-74 YAŞ	38	75	1.2	2.5	113
75-79 YAŞ	45	60	1.5	2.0	105
80-84 YAŞ	39	50	1.3	1.6	89
85 +	10	35	0.3	1.1	45

Tablo 18. 8 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaşıa Göre Dağılımlı

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	95	90	2.0	1.9	185
5-9 YAŞ	115	123	2.5	2.6	238
10-14 YAŞ	153	132	3.3	2.8	285
15-19 YAŞ	154	141	3.3	3.0	295
20-24 YAŞ	149	97	3.2	2.1	246
25-29 YAŞ	123	85	2.6	1.8	208
30-34 YAŞ	125	123	2.7	2.6	248
35-39 YAŞ	146	144	3.1	3.1	290
40-44 YAŞ	148	151	3.2	3.3	299
45-49 YAŞ	191	171	4.1	3.7	362
50-54 YAŞ	196	204	4.2	4.4	400
55-59 YAŞ	208	208	4.5	4.5	416
60-64 YAŞ	167	163	3.6	3.5	330
65-69 YAŞ	145	141	3.1	3.0	286
70-74 YAŞ	82	94	1.7	2.0	176
75-79 YAŞ	65	73	1.4	1.5	138
80-84 YAŞ	36	66	0.7	1.4	102
85 +	15	33	0.3	0.7	48
TOPLAM	2311	2258	50.5	49.4	4569

Tablo 19. 9 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaşıa Göre Dağılımlı

Yaşlar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	83	90	2.9	3.1	173
5-9 YAŞ	108	128	3.8	4.5	234
10-14 YAŞ	111	126	3.9	4.4	237
15-19 YAŞ	116	116	4.1	4.1	232
20-24 YAŞ	122	89	4.3	3.1	211
25-29 YAŞ	102	96	3.6	3.4	198
30-34 YAŞ	94	94	3.3	3.3	188
35-39 YAŞ	108	100	3.8	3.5	208
40-44 YAŞ	75	79	2.6	3.8	154
45-49 YAŞ	93	81	3.3	2.8	174
50-54 YAŞ	97	97	3.4	3.4	194
55-59 YAŞ	88	68	3.1	2.4	156
60-64 YAŞ	51	66	1.8	2.3	117
65-69 YAŞ	52	47	1.8	1.6	99
70-74 YAŞ	43	48	1.5	1.6	91
75-79 YAŞ	34	38	1.2	1.3	72
80-84 YAŞ	23	23	0.8	0.8	46
85 +	9	21	0.3	0.7	30
TOPLAM	1409	1405	50.0	49.9	2814

Tablo 20. 10 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaş a Göre Dağılımı

Yaş lar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	60	68	2.2	2.5	128
5-9 YAŞ	83	63	3.1	2.3	143
10-14 YAŞ	74	76	2.7	2.8	150
15-19 YAŞ	93	79	3.4	2.9	172
20-24 YAŞ	114	88	4.2	3.2	202
25-29 YAŞ	99	74	3.6	2.7	173
30-34 YAŞ	88	58	3.2	2.1	154
35-39 YAŞ	70	67	2.6	2.5	137
40-44 YAŞ	77	89	2.8	3.2	166
45-49 YAŞ	113	102	4.2	3.8	215
50-54 YAŞ	129	124	4.8	4.6	253
55-59 YAŞ	102	106	3.8	3.9	208
60-64 YAŞ	94	85	3.4	3.1	179
65-69 YAŞ	50	63	1.8	2.3	113
70-74 YAŞ	45	56	1.6	2.0	101
75-79 YAŞ	26	49	0.9	1.8	75
80-84 YAŞ	23	42	0.8	1.5	65
85 +	13	26	0.4	0.9	39
TOPLAM	1351	1325	50.4	49.5	2676

Tablo 21. 11 nolu Aile Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Nüfusun Cinsiyete ve Yaş a Göre Dağılımı

Yaş lar	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
0-4 YAŞ	70	44	2.2	1.3	114
5-9 YAŞ	63	78	1.9	2.4	141
10-14 YAŞ	83	101	2.6	3.1	184
15-19 YAŞ	113	95	3.5	2.9	208
20-24 YAŞ	113	81	3.5	2.5	194
25-29 YAŞ	92	65	2.9	2.0	157
30-34 YAŞ	65	73	2.0	2.3	138
35-39 YAŞ	82	83	2.5	2.6	165
40-44 YAŞ	103	102	3.2	3.2	205
45-49 YAŞ	99	121	3.1	3.8	220
50-54 YAŞ	146	151	4.6	4.7	297
55-59 YAŞ	137	142	4.3	4.4	279
60-64 YAŞ	114	122	3.5	3.8	236
65-69 YAŞ	92	113	2.9	3.5	205
70-74 YAŞ	66	81	2.0	2.5	147
75-79 YAŞ	56	74	1.7	2.3	130
80-84 YAŞ	42	52	1.3	1.6	94
85 +	19	36	0.5	1.1	55
Toplam	1555	1614	49.0	51.0	3169

2.4. Göç Durumu

Saruhanlı İlçesine yaz aylarında gelmekte olan mevsimlik tarım işçilerine yönelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yürütülmekte olan METİP projesi (Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi) kapsamında, İlçe kaymakamın başkanlığında, Toplum Sağlığı Merkezi Sorumlu Hekimi, İlçe Milli Eğitim Müdürü, İlçe Özel İdare Müdürü, Saruhanlı Belediye Başkanı, İlçe Emniyet Müdürü, İlçe Müftüsü, Halk Eğitim Merkezi Müdürü ve Ziraat Odası Başkanından oluşan Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul belirli aralıklarla toplanmaktadır.

İlçeye gelen geçici tarım işçilerinin yerleştirildiği yerler: Merkez, Büyükbelen, Halitpaşa, Alibeyli, Nuriye, Hacırhmanlı, Lütfiye, Kumkuyucak, Develi ve Heybeli köyleridir. Çalıştıkları işler ise, biber, tütün, salatalık ve bağ üretimidir. İşçilerin geldiği iller ise Mardin, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Balıkesir'dir.

İşçiler ve işçi ailelerinin her türlü sağlık taramalarının (haftada en az bir gün) ve içme/kullanma suyu kontrollerinin Toplum Sağlığı Merkezi tarafından oluşturulacak ekiplerce yapılmasına karar verilmiştir ve işçilerin olası sağlık sorunlarının çözümü ile ilgili olarak Büyükbelen Aile Hekimliği Merkezi görevlendirilmiştir.

2013 yılında 4113 geçici tarım işçisi Saruhanlı'ya gelmiştir. 163 adet barınma çadırı, 20 adet eğitim sosyal aktivite çadırı, 20 adet çocuk eğitim çadırı, 116 adet tuvalet-duş ünitesi, 51 adet bulaşık yıkama ünitesi, 70 adet plastik çöp konteynırı sağlanmıştır.

Tablo 22. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Konut Geçici Tarım İşçileri Hazırlıkları

Kişi Sayısı	Barınma Çadırı	Eğitim Sosyal Aktivite Çadırı	Çocuk Eğitim Çadırı	Tuvalet-duş Ünitesi	Bulaşık Yıkama Ünitesi	Plastik Çöp Konteynırı
4113	163	20	20	116	51	70

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezinin 2013 durum raporuna göre ise, tuvalet ve banyoların kimilerinin kaymakamlıkça tahsisi yapılan seyyar tuvaletlerden ve banyolardan oluştuğu, kimilerinin sazlıktan, bazılarının ise naylon malzemelerden yapıldığı, tuvaletlerin genelde kepçeyle çukur kazmak suretiyle 3 tarafı naylonla kapalı olarak giriş tarafının ise perde şeklinde naylondan yapıldığı, dış ortama açık olduğu tesbit edilmiştir. İçme sularının tulumba, artezyen ve tankerden sağlandığı, tankerlerin içinin paslı ve uygun olmadığı saptanmıştır. Sulardan alınan numunelerde Koliform bakteri ürettiği saptanmıştır. Tuvaletlerde su ve sabun olmadığı tesbit edilmiştir. Sağlık hizmetlerinin kesintisiz olarak gerek aile hekimleri tarafından, gerekse Devlet Hastanesi tarafından verildiği, konu üzerinde şikayet olmadığı tesbit edilmiştir. Tavsiye edilen durumlar ise, içme sularının kaynatılarak içilmesi veya klorlanabilir bir su kaynağından temin edilmesi, içme sularının S.B.den izinli plastik kaplarda muhafaza edilmesi, tuvaletlerin yerleşim yerlerine en az 20 m uzakta ayrıca tulumba ve artezyenlere de 25 m uzaklıkta olması gerektiği önemle vurgulanmıştır.

2.5. Eğitim

2013 yılında Saruhanlı ilçesinde okuma yazma bilmeyen erkek yüzdesi %1.2, kadın yüzdesi ise 5.4'dür. Okuma yazma bilen erkek yüzdesi %16, kadın yüzdesi ise %20.6'dır.

İlkokul mezunu erkek yüzdesi %36.7, kadın yüzdesi 44.5'dir. İlköğretim mezunu erkek yüzdesi 22.5, kadın yüzdesi 16.2. Ortaokul mezunu erkek yüzdesi 5.6, kadın yüzdesi 2.3, lise mezunu erkek yüzdesi 12.6, kadın yüzdesi 7.1, yüksek okul mezunu erkek yüzdesi 4.7, kadın yüzdesi 3.0'dir. Yüksek lisans mezunu erkek yüzdesi 0.2, kadın yüzdesi 0.1'dir.

Tablo 23. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Bitirilen Eğitim Düzeyi Yüzdeleri (15+yaş), TÜİK

	ERKEK (Yüzde)	KADIN (Yüzde)
Okuma-yazma bilmeyen	1.2	5.4
Okuma-yazma bilen	16.0	20.6
İlkokul mezunu	36.7	44.5
İlköğretim mezunu	22.5	16.2
Ortaokul mezunu	5.6	2.3
Lise mezunu	12.6	7.1
Yüksekokul mezunu	4.7	3.0
Yüksek lisans mezunu	0.2	0.1
Doktora mezunu	0.1	0.1
Bilinmeyen	0.3	0.3
Toplam	100.0	100.0
Kaynak:TÜİK, 2013		

Saruhanlı ilçesinde 2013 yılında 57 okul, 8486 öğrenci, 530 öğretmen, 394 derslik ve 13 lojman bulunmaktadır.

Tablo 24. 2013 Yılı Saruhanlı Okul, Öğrenci, Öğretmen, Derslik ve Lojman Sayıları

Okul	Öğrenci	Öğretmen	Derslik	Lojman
57	8486	530	394	13
Kaynak:TÜİK, 2013				

2.6. Ekonomik Yapı

Saruhanlı ilçesinin ekonomisi tarımsal gelire dayanmaktadır. Toplam işlenen tarım alanı 18.546 hektar, toplam uzun ömürlü bitkiler alanı 20.777 hektar olmak üzere toplam alan 39.324 hektardır. Başlıca tarım ürünleri, buğday, üzüm, pamuk, zeytin, tütün, arpa, mısır ve susamdır. Ayrıca çeşitli sebze ve meyve yetiştirilir. Saruhanlı ilçe merkezinde Salı günleri pazar toplanmaktadır. Çırçır, nebâî yağ, pamuk ipliği ve dokuma fabrikaları ve atölyeleri başlıca sanâyi kuruluşlarıdır. İlçe topraklarında magnezit yatakları vardır. 2013 yılında 21.226 ton

Buğday, 63.310 ton mısır (dane) ve 2.138 ton tütün üretilmiştir (seçilmiş sebzeler içinde). 2013 yılında Manisa'nın ilçelerine gelişmişlik sıralamasına göre bakıldığında Saruhanlı'nın 9. Sırada olduğu görülmektedir. Sanayi siciline kayıtlı sanayi kuruluşu sayısı 70 adettir. Saruhanlı'da toprağın %5.8'i bağ-bahçe, %37.1' tarla, %19.2'si zeytinlik, %10.1'i çayır-mera, %15.7'si orman olarak kullanılmaktadır. Tarıma elverişli olmayan alan ise %12.1'dir. 2013 yılında Saruhanlı İlçesinde 15 yaş üstü işsizlik oranı TÜİK verilerine göre %15.7'dir. 2013 yılı için Saruhanlı ilçesinde kişi başı milli gelir 19.834\$'dır.

Tablo 25. Saruhanlı İlçesinde Toprağın Kullanılma Yüzdesi

Kullanım Şekli	%
Bağ - Bahçe	5.8
Tarla	37.1
Zeytinlik	19.2
Çayır-Mera	10.1
Orman	15.7
Tarıma Elverişli Olmayan	12.1
Kaynak:TÜİK,2013	

Tablo 26. Seçilmiş Sebze Ürünleri Üretimi

	<u>Buğday</u>	<u>Haşhaş(kapsü)</u>	<u>Haşhaş (tohum)</u>	<u>Mısır (Dane)</u>	<u>Tütün</u>	<u>Susam</u>	<u>Patates</u>
Saruhanlı	21.226	-	-	63.310	2.138	-	-
TÜİK, 2013							

Tablo 27. Sulama Durumu

<i>Toplam Tarım</i>	<i>Sulanmayan</i>	<i>Sulanan</i>	<i>Sulanabilir Alan</i>	<i>Sulanan Alanlar</i>		
391.687	158.050	233.637	59,65	86.176	26.850	120.611
Kaynak: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2013.						

2.7. Medeni Hal Durumu

2013 yılında Saruhanlı İlçesinde hiç evlenmemiş erkek sayısı 5642, kadın sayısı ise 3467 olmak üzere toplamda 9109 kişi, 14.728 evli erkek, 14. 654 evli kadın, toplamda 29.382 kişidir, boşanmış erkek sayısı 570, boşanmış kadın sayısı 494, toplamda ise boşanmış insan sayısı 1064, eşi ölmüş erkek sayısı 597, eşi ölmüş kadın sayısı 3091, toplamda ise eşi ölmüş birey sayısı 3688 kişidir.

Tablo 28. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Medeni Durumun Dağılımı, TÜİK

Medeni Durum	Erkek (%)	Kadın (%)	Toplam(%)
Hiç evlenmedi	5642	3467	9109
Evli	14728	14654	29382
Boşandı	570	494	1064
Eşi Öldü	597	3091	3688
Toplam Sayı	21537	21706	43243

2.8. Konutlar ve Özellikleri

Bölgede konut başına düşen kişi sayısı 3.04'dür. 18391 konutun genel özellikleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Tablo 29. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Konut Özelliklerinin Dağılımı, TÜİK 2013

Konutun Özelliği	Yüzde
İçilen Suyun Çeşidi	
Şebeke Suyu	72.5
Damacana	25.4
Çeşme	0.7
Kuyu	1.1
Kaynak	0.3
Kullanılan Hela Tipi	
Kanalizasyon	97.1
Tek Çukur	1.7
Foseptik	1.1
Çukursuz	0.1
Helasız	0.0
Helanın Yerleşim Durumu	
Evin İçinde	88.9
Evin Dışında	10.7
Yok	0.4
Isınma Aracı	
Kömür	61.2
Odun	37.8
Petrol ürünü	0.4
Elektrik	0.5

2.9. Sağlık Güvence Durumu

Tablo 30. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Medeni Nüfusun Sağlık Güvence Durumu, TÜİK 2013

Sağlık Güvencesi	%
SGK	89.2
Yeşil Kart	3.7
Sağlık Güvencesi Yok	7.1
Toplam	100.0

2.10. Sağlık Örgütlenmesi ve Sağlık İnsan Gücü

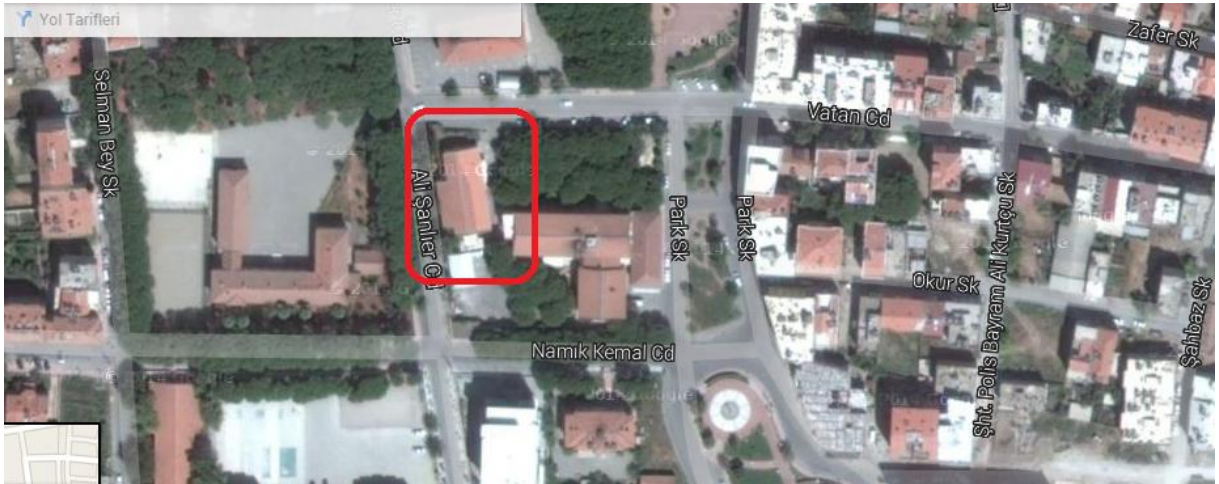
2.10.1. Birinci Basamak Sağlık Kurumları

Saruhanlı'da 2013 yılında birinci basamak sağlık hizmetleri; 1 adet Toplum sağlığı merkezi, 9 sağlık evi ve 11 aile sağlığı merkezinde 17 aile hekimliği birimi ile yürütülmektedir.

I-Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi

a. Fiziki Özellikleri

2013 yılında Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi tek katlı bir binada üç aile hekimi ile ortaklaşa olarak hizmet vermektedir. Bina Saruhanlı Devlet Hastanesi ile aynı yerleşkede bulunmaktadır. Binanın toplum sağlığı merkezi olarak kullanılan bölümünde toplamda 7 oda bulunmaktadır. Bina şekil 4'te kırmızı ile işaretlenmiştir.

Şekil 4. 2013 Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Yerleşkesi

b. Personel Özellikleri

Toplum sağlığının personel dağılımına bakıldığında 1 TSM sorumlu hekimi (pratisyen hekim) ve 2 TSM hekimi (pratisyen hekim) ile birlikte toplam 3 hekim, 2 sağlık memuru, 2 çevre sağlık teknisyeni, 1 tıbbi sekreter, 8 ebe, 1 hemşire, 2 şoför ve 4 hizmetli görev yapmaktadır. Toplam personel sayısı 23 kişidir.

c. Toplum Sağlığı Merkezince Verilen Hizmetler

Okul Eğitimleri:

Tablo 31. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezince Verilen Eğitimler

Ocak	Kene İle Mücadele ve Korunma Yolları Eğitim Sigaranın Zararları ve Bırakma Konulu Eğitim Sağlıklı Beslenme Eğitimi
Şubat	Meme/Kolon Kanseri Farkındalık Eğitimi Verem Bilgilendirme Eğitimi
Mart	Beslenme-Tuz Eğitimi Yaşlı Sağlığı Eğitimi
Nisan	Kalp Sağlığı Haftası Eğitimi Aşı Haftası Eğitimi Cüzzam Bilgilendirme Eğitimi
Mayıs	Dünya Astım Haftası Eğitimi Sağlık İçin Hareket Et Günü Eğitimi Dünya Hipertansiyon Günü Eğitimi
Haziran	Beslenme-Iyot Eğitimi
Temmuz	Ağız Diş Sağlığı Haftası Eğitimi
Ağustos	Rahim Ağzı Kanseri Farkındalık Eğitimi
Eylül	Dünya Okul Süt Günü Eğitimi
Ekim	Meme Kanseri Bilinçlendirme Eğitimi Dünya Ruh Sağlığı Günü Eğitimi
Kasım	Gebe Sağlığı ve Emzirme Konulu Eğitimi Organ Bağışı Haftası Eğitimi Dünya Diyabet Günü Eğitimi Dünya KOAH Günü Eğitimi
Aralık	Dünya AIDS Günü Eğitimi Karbon Monoksit Zehirlenmesine Karşı Alınacak Tedbirler Eğitimi

Adli Tabiplik Hizmetleri: 2013 yılında ilçede toplum sağlığı hekimleri ve aile hekimlerince toplam 176 tane ölüm belgesi düzenlenmiştir. Aile hekimlerince düzenlenen bu kayıtların arşivleri Toplum Sağlığı Merkezinde bulunmaktadır. Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi hizmet bölgesinde adli tabiplik hizmetleri mesai saatleri içerisinde toplum sağlığı hekimlerince, mesai saatleri dışında ise toplum sağlığı hekimleri ve aile hekimleri tarafından oluşturulan ortak nöbet havuzu tarafından verilmektedir.

Evde sağlık hizmetleri: Saruhanlı ilçesinde evde sağlık hizmeti 2013 yılında verilmemekte olup bu hizmet Manisa Kamu Hastanelerine bağlı olan Saruhanlı Devlet Hastanesi tarafından verilmektedir.

Obezite birimi: 2013 yılında Saruhanlı TSM’de obezite birimi bulunmamaktadır.

Yenidoğan tarama programı: kapsamında Toplum sağlığı merkezleri aile hekimliği birimleri tarafından alınan topuk kanlarının müdürlüğe iletilmesinden, girişlerinin yapılmasından ve takibinden sorumludur. Türkiye genelinde uygulanan Neonatal Tarama Programı ile, tüm yenidoğanların Konjenital Hipotiroidi, Biotinidaz Eksikliği ve Fenilketonüri yönünden taranması, oluşacak zeka geriliği, beyin hasarları ve geri dönüşümsüz zararların engellenerek, topluma getirdiği ekonomik yükün önlenmesi, akraba evliliklerinin azaltılması konusunda toplum bilincinin artırılması, tanı konan bebeklerde bu hastalıklar nedeniyle oluşacak rahatsızlıkları önlemek amacıyla uygun tedavi başlanması ve böylece belli bir zeka seviyesine ulaşmalarının sağlanması amaçlanmaktadır. 2013 yılında Saruhanlı’da yapılan neonatal taramalarda 3 konjenital hipotiroidi vakası saptanmıştır. Fenilketonüri ve Biotidinaz eksikliği saptanmamıştır.

Tablo 32. Saruhanlı İlçesinde Sağlık Evlerinin Dağılımı, 2013

Sağlık Evi Sayısı	Aktif Personeli Olan Sağlık Evi Sayısı	Kendi Binasında Sağlık Evi Sayısı	Geçici Binada Sağlık Evi Sayısı	Lojmanlı Sağlık Evi Sayısı
12	11	1	11	2

II-Aile Sağlığı Merkezleri Ve Aile Hekimliği Birimleri

2013 yılında Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi’ne bağlı 11 Aile Sağlığı Merkezi (ASM) ve bu ASM’lerde yerleşik toplam 17 adet Aile Hekimliği Birimi (AHB) bulunmaktadır (Tablo 33). 2013 yılı Saruhanlı TSM’ye bağlı aile hekimlerine kayıtlı toplam hizmet nüfusu 55.918’dir.

Tablo 33. Saruhanlı TSM ye bağlı Aile Sağlığı Merkezleri ve Aile Hekimliği Birimleri

Aile Sağlığı Merkezleri	Aile Hekimliği Birimleri	Toplam Hizmet Nüfusu
1 Nolu ASM Dr. Figen Akgün Dr. Murat Akgün Dr. Tanju Kabadayı Ebe Sevgi Güler Sağlık evi var Yerleşim Yeri: Merkezi	(3)	12.105
2 Nolu ASM Dr. Hülya Özenç Dr. Mehmet Değer Çakır Ebe Hatice Aydın Yerleşim Yeri: Merkezi	(2)	6.117
3 Nolu Büyükbelen ASM Dr. Özlem Polat Ebe Zarife Tok Sağlık evi var Yerleşim Yeri: Kırsal	(1)	3.643
4 Nolu ASM Gökçeköy Dr. Ali Karaman Ebe Aysel Demir Yerleşim Yeri: Kırsal	(1)	2.242
5 Nolu ASM Hacırhmanlı Dr. Yaşar Kaya Dr. Ahmet Halit Solak Ebe Mehtap Tunç Sağlık evi var Yerleşim Yeri: Kırsal	(2)	6.509
6 Nolu ASM Halitpaşa Dr. Mehmet Turan Dr. Mehmet Tansu Dere Ebe Zübeyde Kara Sağlık evi var Yerleşim Yeri: Kırsal	(2)	5.545
7 Nolu ASM İşhakçelebi Dr. Hüseyin Őentürk Ebe Sibel Konur Yerleşim Yeri: Kırsal	(1)	2.986

Tablo 33. Saruhanlı TSM ye bağı Aile Sağığı Merkezleri ve Aile Hekimliğı Birimleri (devamı)

Aile Sağığı Merkezleri	Aile Hekimliğı Birimleri	Toplam Hizmet Nüfusu
8 Nolu ASM Koldere Dr. Hülya Abdülazizoğılu Dr. Mustafa Yıldırım Ebe Ayşe Özgür Sağılık evi var Yerleşim Yeri: Kırsal	(2)	4.569
9 Nolu ASM Mütevelli Barış Güler Ebe Raziye Okyay Yerleşim Yeri: Kırsal	(1)	2.814
10 Nolu ASM Nuriye Mehmet Emin Kapan Ebe Neslihan Duygu Sağılık evi var Yerleşim Yeri: Kırsal	(1)	2.676
11 Nolu ASM Paşaköy Dr. Mustafa Yıldırım Ebe Zeliha Aydın Yerleşim Yeri: Kırsal	(1)	3.169
Toplam : 11 ASM	17 AHB	55.918

Saruhanlı TSM ‘ye bağı Aile hekimliğı birimlerine düşen kayıtlı ortalama nüfus sayısı 3080’dir. En düşük nüfusa sahip aile hekimliğı birimi 2242 ile Gökçeköy AHB, en yüksek nüfusa sahip AHB ise 3643 ile Büyükbelen ASM’dir.

a. Aile Hekimliğı Birimi Hekimlerinin Mesleki Ünvan Ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Saruhanlı ilçesinde görev yapan aile hekimlerinin tamamı pratisyen hekimdir. Aile hekimlerinin 13’ü erkek, 4’ü ise kadındır. Bağı aile hekimliğı birimlerinde görevli aile sağığı elemanlarının mesleki dağılımlarına bakıldığında en fazla oranda %76.1 ile ebeler , en az ise %3.6 ile acil tıp teknisyenleri görev yapmaktadırlar.

b. Aile Sağığı Merkezlerinin Yerleşim Yeri Özellikleri

Saruhanlı’da 2 aile sağığı merkezi merkez, 9 aile sağığı merkezi ise kırsal yerleşimlidir. Sağılık evi olan ASM’ler ise 1 nolu, 3 nolu, 5 nolu, 6 nolu, 8 nolu, 10 nolu ASM’lerdir.

2003 yılında Ambulans Sağlık Hizmetleri İstasyon sayısı 1 iken, 2011'den itibaren sayı 2'ye yükselmiştir.

Şekil 5. Saruhanlı İlçesi Sağlık Örgütlenmesi Yerleşkeleri

Tablo 34. Saruhanlı İlçesi ASH istasyon Dağılımı, 2010-2011-2012-2013

	2010	2011	2012	2013
ASH İstasyonu Sayısı	1	2	2	2

2.10.2. İkinci Basamak Sağlık Kurumları

2013 yılı itibariyle Saruhanlı'da bir adet Kamu Hastaneleri Birliğine bağlı devlet hastanesi bulunmaktadır. Bu hastanenin yatak kapasitesi 46'dır. 1997 yılından itibaren faaliyet gösteren hastanenin, 5000 m2 arsa alanı olup, kapalı alanı 4328 m2'dir. Saruhanlı Devlet Hastanesinde 2013 yılı itibariyle 12 uzman hekim, 8 pratisyen olmak üzere toplam 20 hekim, 6 diş hekimi, 14 eczacı, 11 sağlık memuru, 14 hemşire ve 32 ebe bulunmaktadır.

Tablo 35. 2013 Yılı Saruhanlı Devlet Hastanesi Sağlık Personeli Sayısı

Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Toplam Hekim	Sağlık Memuru	Hemşire	Ebe	ATT
13	7	20	11	14	5	4

Tablo 36. 2013 Yılı Saruhanlı Devlet Hastanesi Branşa Göre Hekim Sayıları

Branş	Hekim Sayısı
İç Hastalıkları	1
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	2
Genel Cerrahi	2
Kadın Hastalıkları ve Doğum	1
Ortopedi	1
Biyokimya	1
Anestezi ve Reanimasyon	2
Göz Hastalıkları	1
Enfeksiyon Hastalıkları	1
Üroloji	1
Pratisyen	7

2.10.3. Özel Sağlık Kurumları

2013 yılında Saruhanlı İlçesinde faaliyet gösteren 16 adet eczane ile 3 özel diş kliniği bulunmaktadır. Başka herhangi bir sağlık kurumu bulunmamaktadır.

Tablo 37. Yıllara Göre Saruhanlı İlçesinde Eczane Sayıları

İlçe	Yıllar				
	2003	2008	2011	2012	2013
Saruhanlı	16	17	17	16	16

BÖLÜM 3 Sağlık Düzeyi Göstergeleri

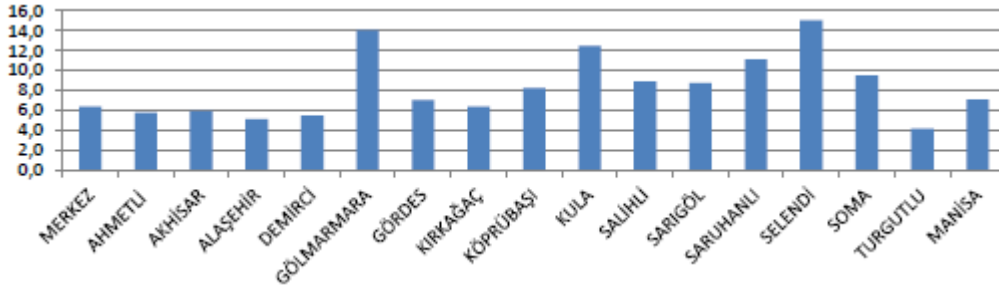
3.1. Ölümler

3.1.1. Bebek Ölümleri

Saruhanlı'da 2013 yılında toplam 7 bebek ölümü görülmüştür. Bebek ölüm hızı binde 11.1'dür. Bu ölümlerin 2'si erken neonatal bebek ölümü ve 1'i geç neonatal bebek ölümü; 4 bebek ölümü ise postneonatal döneme ait ölümlerdir (Tablo 38).

Tablo 38. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Bebek Ölümleri Düzeyi

	Sayı	Hedef Nüfus	Ölüm Hızı (Binde)
Bebek Ölüm Sayısı	7	620	11.1
Neonatal Bebek Ölüm Sayısı	3	620	4.7
Erken Neonatal Bebek Ölüm Sayısı (0-7 Gün)	2	620	3.2
Geç Neonatal Bebek Ölüm Sayısı (8-28 Gün)	1	620	1.6
Postneonatal Ölüm	4	620	6.3

Şekil 6. Manisa İli İlçeler Bazında Bebek Ölüm Hızları, 2013

Tablo 39. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Yıllara Göre Ölüm Hızları

Özellik	2011	2012	2013
Bebek Ölüm Hızı	9.5	7.9	11.1
Neonatal Ölüm Hızı	4.8	3.3	4.7
Erken Neonatal Ölüm Hızı	1.6	1.6	3.2
Geç Neonatal Ölüm Hızı	3.2	1.7	1.6
Post Neonatal Ölüm Hızı	4.7	4.6	6.3

3.1.2. Ana Ölümleri

2013 Yılında Saruhanlı'da ana ölümü meydana gelmemiştir.

Tablo 40. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Ana Ölümleri Düzeyi

Anne Ölüm Sayısı	Dolaylı Nedenler	Dolaysız Nedenler	Tesadüfi Nedenler	Ana Ölüm Hızı (yüzbinde)
0	0	0	0	0

3.1.3. Genel Ölümlülük Göstergeleri

2013 Yılında Saruhanlı'da 415 ölüm gerçekleşmiştir, Kaba Ölüm Hızı ‰ 7.4 olarak hesaplanmıştır. Yine 2013 yılında Manisa Genelinin Kaba Ölüm Hızı ‰ 4.7, TNSA 2013 verilerine göre de ‰ 4.9'dur.

Tablo 41. 2013 Yılı Saruhanlı Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Ölümler

Toplam	Yaş Grubu									
	0	1-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+
415	9	2	1	3	3	9	24	58	81	225

Tablo 42. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Kaba Ölüm Hızı

Toplam Ölüm Sayısı	Toplam Nüfus	Kaba Ölüm Hızı (binde)
415	55.918	7.4

Tablo 43. Saruhanlı İlçesi Yıllara Göre Kaba Ölüm Hızları

	2011	2012	2013
Kaba Ölüm Hızı	7.4	7.1	7.4

Tablo 44. 2013 Yılı Saruhanlı, Manisa ve Türkiye Kaba Ölüm Hızlarının Karşılaştırması

Saruhanlı (2013)	Manisa (2013)	Türkiye (2013)
7.4	4.7	4.9

Tablo 45. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Ölümlülük Göstergeleri

	Sayı	Hız(binde)
Bebek ölümü	7	11.1
Neonatal bebek ölümü	3	4.7
Erken neonatal bebek ölümü	2	3.2
Geç neonatal bebek ölümü	1	1.6
Postneonatal bebek ölümü	4	6.3
Ölü doğum	3	4.7
Ana ölümü	0	(10binde) 0.0
0-4 yaş	11	0.2
1-4 yaş	2	3.2
5-44 yaş	16	0.2
45-64 yaş	82	1.4
50 yaş üzeri	376	6.7
65+	306	5.4
Kaba Ölüm Hızı	-	7.4 (binde)
50 yaş üzeri orantılı ölüm hızı	-	90.6

Ölüm Nedenlerinin Dağılımı

Tablo 46. Saruhanlı İlçesi Yıllara Göre En Çok Ölüme Sebep Olan Beş hastalık/Durum

ICD Kodu	Nedenler	%	%	%
		2011 (n:399)	2012 (n:384)	2013 (n:415)
I00-199	Dolaşım sistemi hastalıkları	55.2	54.5	49.2
J00-J99	Solunum sistemi hastalıkları	13.2	13.5	14.2
C00-D48	Neoplazmlar (Kanserler)	10.2	10.9	11.3
R00-R99	Semptomlar, Belirti ve Anormal Kilo Kaybı ve Lab. Bulgusuna Göre Sınıfl.	8.0	7.4	7.3
N00-N99	Genitoüriner Sistem Hastalıkları	4.1	3.9	3.5
	Diğer	9.3	9.9	14.6

Tartışma

Ölüm verileri 2012 yılı itibariyle Ölüm Bildirim Sisteminden (ÖBS) elde edilmektedir. Saruhanlı İlçesinin 2013 yılında Kaba Ölüm Hızı %0 7.4'dür. Bu rakam Manisa il merkezinde %0 4.7, Türkiye genelinde ise %0 4.9'dur (TÜİK 2013). Saruhanlı ilçesi kırsal bir bölgedir. Saruhanlı ilçesinin yaşlı bağımlılık oranının % 23, Manisa il merkezinin yaşlı bağımlılık oranının ise % 6.8 olması, Kaba Ölüm Hızlarındaki bu farkı kısmen açıklayabilmektedir. Ayrıca Kaba Ölüm Hızının verilerin güvenilirliğini göstermesi nedeniyle bu yorum dikkatle değerlendirilmelidir. Yine Saruhanlı İlçesinin Kaba Ölüm Hızı 2011 yılında %0 7.4, 2012 yılında ise %07.1 olup 2013'te de aynı seviyelerde seyretmiştir.

2013 yılında Saruhanlı ilçesi bebek ölüm hızı %0 11.1, neonatal ölüm hızı %0 4.8, erken neonatal ölüm hızı %0 3.2, geç neonatal ölüm hızı ise %0 1.6 olarak bulunmuştur. Manisa il merkezinde ise bu oranlar sırasıyla %0 6.5, %0 3.5, %0 2.0 ve %0 1.5 olarak görülmüştür. Bu verilere göre, Saruhanlı ilçesinde 0-364 gün ölüm hızları da Manisa il merkezinden daha yüksektir. Saruhanlı İlçesinin geçmiş yıllarına bakılacak olursa, 2011 yılında %0 9.5 olan Bebek Ölüm Hızı, 2012 yılında %0 7.9 ve 2013 yılında da 11.1 olmuştur. Postneonatal Ölüm Hızı ise 2011 yılında 4.7, 2012 yılında 4.6 ve 2013 yılında da 6.3'e yükselmiştir.

Saruhanlı ilçesinde 2013 yılında ana ölümü tesbit edilmediği için ana ölüm hızı 0 olarak bulunmuştur. Manisa il merkezinde ise 1 adet ana ölümü meydana gelmiş olup ana ölüm hızı 17.8'dir (yüzbinde).

50 yaş üzeri orantılı ölüm hızı Saruhanlı ilçesi için %90.6, Manisa il merkezi için ise %87.8'dir. Oranlar benzerlik göstermektedir.

2013 yılı için en çok ölüme sebebiyet veren nedenlere bakıldığında ise %55.2 ile dolaşım sistemi hastalıkları, %13.2 ile solunum sistemi hastalıkları ve %10.2 ile neoplazmlar'dır. 2011 ve 2012 yılında da rakamlar benzerlik göstermektedir.

3.2. Morbidite Verileri

3.2.1 Kanser Morbiditesi

2013 yılında erkeklerde en sık görülen maligniteler akciğer ca, prostat ca ve mesane ca'dır. Kadınlarda ise sırasıyla meme ca, kolon ca ve akciğer ca'dır.

Tablo 47. Saruhanlı İlçesinde Cinsiyete Göre Kanser Sayı ve Hızları, 2013

Kanser Türü (Erkek)	Sayı	Hız(10binde)	Kanser Türü (Kadın)	Sayı(10binde)	Yüzde
Akciğer Ca	11	4.4	Meme Ca	11	4.4
Prostat Ca	10	4.1	Kolon Ca	11	4.4
Mesane Ca	6	2.4	Akciğer Ca	9	3.6
Kolon Ca	6	2.4	Tiroid Ca	8	3
Mide Ca	5	2.0	Mide Ca	6	.2
Larinks Ca	4	1.6	Lenfoma	3	.4
Tiroid Ca	2	0.8	Renal Ca	2	1
					.2
					0
					.8

3.2.2 Birinci Basamakta En Çok Tanı Alan Hastalıklar

2013 Yılı ve 2012 yılı birlikte değerlendirildiğinde, birinci basamakta en çok tanı alan hastalık sıralaması hemen hemen aynıdır. En çok tanı alan hastalık "Esansiyel Hipertansiyon" olmakla birlikte bunu izleyen hastalıklar "Akut Farenjit" ve "Peptik Ülser" olmuştur (Tablo 48ve 49).

Tablo 48. Saruhanlı İlçesi Birinci Basamakta En Çok Tanı Alan 10 Hastalık, 2013

	İCD Kodu	Hastalık	Vaka Sayısı
1.	I10	Esansiyel (primer) hipertansiyon	29339
2.	J02	Akut farenjit	16902
3.	K27	Peptik ülser, yeri tanımlanmamış	13839
4.	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabetes mellitus	10645
5.	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	10364
6.	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	8652
7.	M19	Artrozlar, diğer	5957
8.	M12	Artropatiler diğer, tanımlanmış	5144
9.	I25	Kronik iskemik kalp hastalığı	4700
10.	Z00	Yakınma veya bilinen teşhisi olmayan kişilerin genel muayene ve incelemesi	4561

İkinci basamak morbidite verileri elde edilememiştir.

Tablo 49. Saruhanlı İlçesi Birinci Basamakta En Çok Tanı Alan 10 Hastalık, 2012

	İCD Kodu	Hastalık	Vaka Sayısı
1.	I10	Esansiyel Hipertansiyon	30682
2.	J02	Akut farenjit	19848
3.	K27	Peptik ülser, yeri tanımlanmamış	11359
4.	E11	İnsülin-bağımlı olmayan diyabetes mellitus	10612
5.	J00	Akut nazofarenjit [nezle]	9720
6.	K21	Gastro-özofajial reflü hastalığı	8538
7.	Z02	İdari amaçlar için muayene	5443
8.	J03	Akut tonsillit	5038
9.	Z00	Yakınma veya bilinen teşhisi olmayan kişilerin genel muayene ve incelemesi	4750
10.	M19	Artrozlar, diğer	4693

Tartışma

2013 yılında erkeklerde en sık görülen maligniteler akciğer ca, prostat ca ve mesane ca'dır. Kadınlarda ise sırasıyla meme ca, kolon ca ve akciğer ca'dır. Bu sıralama bir önceki yıl verileriyle ve Manisa Merkez ilçe ile benzerdir.

2013 Yılı ve 2012 yılı birlikte değerlendirildiğinde, Saruhanlı İlçesinde birinci basamakta en çok tanı alan hastalık sıralaması hemen hemen aynıdır. En çok tanı alan hastalık "Esansiyel Hipertansiyon" olmakla birlikte bunu izleyen hastalıklar "Akut Farenjit" ve "Peptik Ülser" olmuştur. İkinci basamak morbidite verilerine ulaşılammıştır.

3.3. Üreme Sağlığı

3.3.1 Doğumlar

Bölgede 2013 yılı içerisinde 620 doğum gerçekleşmiştir. Bölgede Kaba Doğum Hızı binde 11.0, Genel Doğurganlık Hızı binde 48.8, Toplam Doğurganlık Hızı 1.8 ve Tamamlanmış Doğurganlık Hızı 2.26'dır (tablo 50). 15-49 yaş grubu kadınlarda en yüksek doğurganlık hızının olduğu yaş bandı 25-29 yaş bandıdır ve bu yaşa özel doğurganlık hızı binde 116.1 dir. Bölgedeki 620 doğumun 21 tanesini düşük doğum ağırlıklı (DDA) bebekler oluşturmuştur. Düşük doğum ağırlıklı bebek yüzdesi %3.38 olarak saptanmıştır. 2013 yılında bölgede saptanan prematüre doğum sayısı 76 iken düşük sayısı 87'dir.

Tablo 50. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bölgesi Doğurganlık Göstergeleri

Göstergeler	2013 Saruhanlı	Manisa 2013	TNSA 2013
Kadın nüfus (yıl ortası) (%)	50.0	49.1	50.2
15-49 yaş kadın sayısı (%)	22.7	27.6	23.4
Canlı doğum sayısı	620	3721	-
Kaba Doğum Hızı (binde)	11.08	15.5	17.5
Genel Doğurganlık hızı	48.81	55.5	78.0
Düşük doğum ağırlıklı bebek sayısı	21	-	-
Düşük doğum ağırlıklı bebek (%)	3.38	6.64	-
Prematüre doğum sayısı	76	-	-
Prematüre doğum yüzdesi	12.25	-	-
15-19 yaş doğurganlık hızı	33.3	-	-
20-24 yaş doğurganlık hızı	104.3	-	-
25-29 yaş doğurganlık hızı	116.1	-	-
30-34 yaş doğurganlık hızı	68.6	-	-
35-39 yaş doğurganlık hızı	41.5	-	-
40-44 yaş doğurganlık hızı	3.6	-	-
45-49 yaş doğurganlık hızı	1.0	-	-
Toplam doğurganlık hızı	1.84	1.73	2.26

2013 yılında merkez ilçe aile sağlığı merkezlerinin doğurganlık düzeyleri incelendiğinde 5 Nolu Hacırhmanlı ASM 'nin en yüksek doğurganlığa sahip olduğu görülmektedir. En düşük doğurganlık ise 4 Nolu Gökçeköy ASM de izlenmiştir. Aynı şekilde toplam doğurganlık hızı açısından en yüksek bölge 5 Nolu Hacırhmanlı ASM iken en düşük 4 Nolu Gökçeköy ASM' dir.

Tablo 50. 2013 Yılı Saruhanlı Aile Sağlığı Merkezlerinin Doğurganlık Özellikleri

Aile Sağlığı Merkezleri	Kaba Doğum Hızı	Genel Doğurganlık Hızı	Toplam Doğurganlık Hızı
1 Nolu ASM	14,45	56.1	2.00
2 Nolu ASM	15,20	62.7	2.08
3 Nolu ASM Büyükbelen	12,07	56.8	2.21
4 Nolu ASM Gökçeköy	3,56	16.9	0.65
5 Nolu ASM Hacırhmanlı	14,66	63.9	2,22
6 Nolu ASM Halitpaşa	9,91	41.7	1.66
7 Nolu ASM İshakçelebi	10,71	50.4	2.15
8 Nolu ASM Koldere	8,53	42.7	1.72
9 Nolu ASM Mütevelli	11,72	50.3	1.84
10 Nolu ASM Nuriye	9,34	44.8	1.59
11 Nolu ASM Paşaköy	7,88	40.3	1.66

Doğumların Gerçekleştiği Yer, Doğuma Yardımcı Olan Kişi ve Doğum Yöntemi

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi bölgesinde 620 doğum gerçekleşmiştir. Bu doğumların 611'i (%99,6) sağlık kurumlarında, 9'u (%0,4) ise sağlık kurum dışında gerçekleşmiştir. Doğumların 3'ü sağlık personeli olmadan, sağlık kurumu dışında gerçekleşmiştir. Bölgede gerçekleşen doğumların %62.7'si sezaryen iken, normal doğum oranı %37.3 dür.

Tablo 51. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Doğumlarının Gerçekleştiği Yer Özellikleri

Doğumun Gerçekleştiği Yer	Sayı	Yüzde
Sağlık Kurumu	611	99.6
Diğer	9	0.4
Toplam	620	100.0

Tablo 52. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Doğumlarına Yardımcı Olan Kişi Özellikleri

Doğumu Gerçekleştiren	Sayı	Yüzde
Doktor	501	81.0
Ebe-Hemşire	116	18.9
Diğer	3	0.1
Toplam	620	100.0

Tablo 53. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesinde Doğumların Doğum Yöntemine göre Dağılımı

Doğum Yöntemi	Sayı	Yüzde
Sezaryen	388	62.7
Normal	232	37.3
Toplam	620	100.0

Ölü Doğumlar

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi bölgesinde 2013 yılında gerçekleşen ölü doğumlar tablo 54’te sunulmuştur.

Tablo 54. 2013 Yılı Saruhanlı TSM’ye Bağlı Aile Sağlığı Merkezlerinde Ölü Doğumlar

Aile Sağlığı Merkezleri	Ölü Doğum Sayısı	Ölü Doğum Hızı
1 Nolu ASM	1	5.7
7 Nolu ASM	1	31.2
10 Nolu ASM	1	40.0
Toplam	3	

3.3.2 Düşükler

Bölgenin düşük hızı %12.4 olarak hesaplanmıştır. İsteyerek düşük hızı %3.3, kendiliğinden düşük hızı ise %9.1'dir (Tablo 55).

Tablo 55. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi İsteyerek ve Kendiliğinden Düşük Sayıları

ASM	İsteyerek	Kendiliğinden	Toplam
1 nolu	7	11	18
2 nolu	1	8	9
Büyükbelen ASM	-	6	6
Gökçeköy ASM	2	-	2
Hacırahmanlı	4	17	21
Halitpaşa	1	13	14
İshakçelebi	1	2	3
Koldere	2	3	5
Müteveli	-	2	2
Nuriye	2	4	6
Paşaköy	1	-	1
Toplam	21	66	87

Tablo 56. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi İsteyerek ve Kendiliğinden Düşük Hızları

Düşük Hızları	Saruhanlı 2013	Manisa 2013	TNSA 2013
İsteyerek Düşük Hızı	3.3	-	4.7
Kendiliğinden Düşük Hızı	9.1	-	14.0
Toplam	12.4	12.6	18.7

3.3.3 Büyüme-Gelişme

Bu veriler maalesef elde edilememiştir.

3.3.4 Obezite

2013 yılında Saruhanlı ilçesine ait obezite verileri üretilmemiştir.

Tartışma

Bu bölüm, "Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Hizmetleri" bölümüyle birlikte tartışılmıştır.

BÖLÜM 4 Sağlık Hizmetleri

4.1 Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Hizmetleri

4.1.1 Bebek İzlemleri

Saruhanlı TSM Bölgesinde 2013 yılında 620 bebek (0-1yaş) tespit edilmiştir. Bir bebek için ortalama bebek izlem sayısı 8.32 olarak bulunmuştur. Bağlı aile sağlığı merkezlerine göre en fazla ortalama bebek izlemi 10.32 ile 10 Nolu ASM tarafından yapılırken , en az ortalama izlem sayısı 6,96 ile 11 Nolu ASM de görülmüştür.

Tablo 57. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine Bağlı ASM'lerce Yapılan Bebek İzlemleri

Bebek Sayısı	Yapılan İzlem Sayısı	Yapılması Gereken İzlem Sayısı	Başarı Yüzdesi
620	5.161	4.327	119.2

Tablo 58. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine Bağlı ASM'lerce Yapılan Bebek İzlemleri

Aile Sağlığı Merkezleri	Yapılan Toplam İzlem Sayısı	Bebek Sayısı	Ortalama Bebek İzlem Sayısı
1 Nolu ASM	1429	175	8.16
2 Nolu ASM	704	93	7.56
3 Nolu ASM Büyükbelen	301	44	6.84
4 Nolu ASM Gökçeköy	65	8	8.12
5 Nolu ASM Hacırâhmanlı	893	94	9.5
6 Nolu ASM Halitpaşa	435	52	8.36
7 Nolu ASM İshakçelebi	262	32	8.18
8 Nolu ASM Koldere	350	39	8.97
9 Nolu ASM Mütevelli	290	33	8.78
10 Nolu ASM Nuriye	258	25	10.32
10 Nolu ASM Paşaköy	174	25	6.96
Toplam	5161	620	8.32

4.1.2. Gebe İzlemleri

Saruhanlı TSM bölgesinde 2013 yılında aile hekimlerine kayıtlı gebe sayısı 707'dir. Yapılan toplam izlem sayısı 2983 dür ve yapılması gereken izlem sayısından fazlalık göstermiştir. 2013 yılı için ortalama gebe izlem sayısı 4.21 olarak bulunmuştur.

Tablo 59. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Gebe İzlemleri

Gebe Sayısı	Yapılan İzlem Sayısı	Yapılması Gereken İzlem Sayısı	Başarı Yüzdesi
707	2983	2917	102.2

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine bağlı 25 ayrı aile sağlığı merkezince yapılan gebe izlem sayıları ve ortalama gebe izlem sayıları tablo 60

'da sunulmuştur. Bu verilere göre en fazla izlem ortalaması 5,0 ile 8 Nolu Koldere ASM tarafından, en az izlem ise 3,6 ortalama ile 3 Nolu Büyükbelen ASM tarafından yapılmıştır.

Tablo 60. 2013 Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine Bağlı ASM'lerce Yapılan Gebe İzlemleri

Aile Sağlığı Merkezleri	Yapılan İzlem Sayısı	Gebe Sayısı	Ortalama Gebe İzlem Sayısı
1 Nolu ASM	772	198	3.8
2 Nolu ASM	478	102	4.6
3 Nolu ASM Büyükbelen	154	42	3.6
4 Nolu ASM Gökçeköy	42	11	3.8
5 Nolu ASM Hacırhmanlı	574	124	4.6
6 Nolu ASM Halitpaşa	234	57	4.1
7 Nolu ASM İshakçelebi	159	36	4.4
8 Nolu ASM Koldere	197	39	5.0
9 Nolu ASM Mütevelli	139	33	4.2
10 Nolu ASM Nuriye	141	34	4.1
11 Nolu ASM Paşaköy	93	21	4.4

4.1.3. Lohusa İzlemleri

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi bölgesinde 615 lohusa tespit edilmiş ve 1612 izlem yapılmıştır. Lohusa başına ortalama izlem sayısı 2.62 olarak bulunmuştur. 2011 yılı merkez ilçe aile sağlığı merkezlerinin ortalama lohusa izlem sayıları incelendiğinde en fazla izlem ortalamasının 3,54 ile 10 Nolu Nuriye ASM'de, en az izlem ortalaması ise 1.69 ile 9 Nolu Mütevelli ASM'de bulunmuştur.

Tablo 61. 2013 Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine Bağlı ASM'lerce Yapılan Lohusa İzlemleri

Aile Sağlığı Merkezleri	Yapılan Toplam İzlem Sayısı	Lohusa Sayısı	Ortalama Lohusa İzlem Sayısı
1 Nolu ASM	364	170	2.14
2 Nolu ASM	239	93	2.56
3 Nolu ASM Büyükbelen	122	45	2.71
4 Nolu ASM Gökçeköy	31	9	3.40
5 Nolu ASM Hacırâhmanlı	275	90	3.05
6 Nolu ASM Halitpaşa	178	54	3.29
7 Nolu ASM İshakçelebi	87	32	2.71
8 Nolu ASM Koldere	108	39	2.76
9 Nolu ASM Mütevelli	56	33	1.69
10 Nolu ASM Nuriye	85	24	3.54
11 Nolu ASM Paşaköy	67	26	2.57

4.1.4. 15-49 Yaş Doğurgan Çağ Kadın İzlemleri

2013 yılında Merkez 1 Nolu Toplum Sağlığı Merkezi bölgesindeki 15-49 yaş kadın nüfusu 12.701'dur. Toplam nüfusun oransal olarak %22,7'sini oluşturmaktadır. 15-49 yaş kadın nüfusu oransal olarak en çok olan ASM %25.7 ile 1 nolu ASM iken, en az olan ASM %19.5 ile 11 nolu Paşaköy ASM'dir.

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine bağlı kayıtlı toplam 15-49 yaş kadın nüfus sayısı 2013 yılı itibariyle 12.701'dir ve toplam 15-49 yaş kadın izlem sayısı 6964'dür. Ortalama kadın başına düşen izlem sayısı ise 0.54'dür. Yapılan kadın sağlığı hizmetleri içerisinde en büyük payı üreme sağlığı danışmanlığı oluşturmaktadır (%85.2). Beslenme danışmanlığı ise ikinci sırada yer almaktadır ve % 9.3'ünü oluşturmaktadır. En az hizmeti ise %0.14 ile servikal smear taraması oluşturmaktadır.

Tablo 62. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Bölgesi 15-49 Yaş Kadın Nüfusun Özellikleri

Yer	Nüfus	15-49 Yaş Kadın Nüfusu	Yüzde
Saruhanlı	55.918	12.701	22.71

Tablo 63. 2013 Yılı Saruhanlı ASM'lerin 15-49 Yaş Kadın Nüfusu

Aile Sağlığı Merkezleri	15-49 Yaş Yüzdesi	15-49 Yaş Sayısı
1 Nolu ASM	25.7	3115
2 Nolu ASM	24.2	1483
3 Nolu ASM Büyükbelen	21.2	774
4 Nolu ASM Gökçeköy	21.0	471
5 Nolu ASM Hacırhmanlı	22.5	1470
6 Nolu ASM Halitpaşa	22.4	1247
7 Nolu ASM İshakçelebi	21.2	634
8 Nolu ASM Koldere	19.9	912
9 Nolu ASM Mütevelli	23.2	655
10 Nolu ASM Nuriye	20.8	557
11 Nolu ASM Paşaköy	19.5	620

Tablo 64. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bölgesi 15-49 Yaş Kadın İzlemleri

Toplam 15-49 Yaş Kadın Sayısı	Toplam İzlem Sayısı	Ortalama İzlem Sayısı
12701	6964	0.54

Tablo 65. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bölgesi 15-49 Yaş Kadın İzlemleri

Kadın Sağlığı İşlemi	Toplam Sayısı	Yüzdesi
Üreme Sağlığı Danışmanlığı	5928	85,2
Beslenme Danışmanlığı	652	9.37
Diş Sağlığı Danışmanlığı	87	1.25
Emzirme Danışmanlığı	56	0.80
Meme Muayenesi	16	0.23
Meme Muayenesi Eğitimi (KKME)	108	1.55
Menopoz Danışmanlığı	99	1.42
Sevikal Smear Taraması	10	0.14
Toplam	6956	100.0

Tablo 66. 2013 Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine Bağlı ASM'lerce Yapılan 15-49 Yaş Kadın İzlemi

Aile Sağlığı Merkezleri	Yapılan İzlem Sayısı	Ortalama 15-49 Yaş Kadın İzlem Sayısı
1 Nolu ASM	1697	0.54
2 Nolu ASM	1108	0.74
3 Nolu ASM Büyükbelen	424	0.54
4 Nolu ASM Gökçeköy	340	0.72
5 Nolu ASM Hacırâhmanlı	814	0.55
6 Nolu ASM Halitpaşa	946	0.75
7 Nolu ASM İshakçelebi	501	0.79
8 Nolu ASM Koldere	135	0.14
9 Nolu ASM Mütevelli	167	0.25
10 Nolu ASM Nuriye	312	0.56
11 Nolu ASM Paşaköy	502	0.80
Toplam	6946	0.54

4.1.5 Aile Planlaması Hizmetleri

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi bölgesinde 2013 yılında 15-49 kadın yaş grubunda 12.701 kadın bulunmaktadır. Bu kadınların %64.7 herhangi bir aile planlaması yöntemiyle korunmakta, %50.7'si etkili yöntem kullanmaktadır. Etkisiz yöntem kullanım sıklığı ise %13.7'dir. Tablo 98'de kullanılan modern aile planlaması yöntemlerinin dağılımları özetlenmiştir. Kondom kullanımı (%20.1) etkili yöntemler içerisinde en fazla kullanılan yöntem iken bunu hap (%11.4) kullanımı ve RIA (%9.3) izlemiştir.

Tablo 67. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi 15-49 Yaş Kadınların Aile Planlaması Yöntem Kullanımı

15-49 Yaş Kadın Sayısı	Etkili Yöntem	Etkisiz Yöntem	Korunmayanlar
12701	6446	1729	4526
%100	%50.7	%13.7	% 35.6

Tablo 68. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi, Manisa 2011 ve TNSA 2013 Verileri Etkili Aile Planlaması Yöntemlerinin Dağılımı

	Hap %	Kondom %	Ria %	Tüp Ligasyonu %	Enjeksiyon %	İmplant %	Diğer Modem %	Toplam
Saruhanlı, 2013	11.4	19.1	9.3	6.2	2.4	0.0	0,3	50.7
Manisa, 2013	3.5	18.2	15.6	4.0	0.8	0.0	0.8	43.0
TNSA 2013	4.6	15.8	16.8	9.4	0.6	0.0	0.1	47.4

Tablo 69. 2013 Yılı Saruhanlı ve Manisa TSM Bölgesi Yöntem Kullanmama Nedenleri

	Yöntem Kullanmak İstemiyor	Gebe	Emzikli	Gebe Kalmak İstiyor	Bilinmiyor	Toplam
Saruhanlı, 2013	%9.1	%2.3	%2.4	%3.2	%18.4	%35.6
Manisa, 2013	%2.3	%6.8	%3.7	%3.7	%18.2	%35.0

2013 yılı Saruhanlı TSM bölgesinde yöntem kullanmama oranı %35.6'dır. Bu oranın dağılımına bakıldığında %9.1'i yöntem kullanmak istemiyor, %2.3'ü gebe, %2.4'ü emzikli, %3.2'si gebe kalmak istiyor. %18.4'ünün yöntem kullanmama nedeni ise bilinmemektedir.

Tablo 70. 2013 yılı Saruhanlı ASM'lere Göre Etkili Yöntem ve Etkisiz Yöntem Kullanım Yüzdeleri

Aile Sağlığı Merkezleri	15-49 Yaş Kadın Sayı	Hap %	Kondom %	Enjeksiyon %	İmplant %	Ria %	Tüp Lig. %	Diğer %	Etkili Yöntem %	Etkisiz Yöntem %	Toplam Yöntem %
1 Nolu ASM	3115	4,67	19,07	0,00	0,00	18,6	8,21	0,00	50,57	23,41	73,9
2 Nolu ASM	1483	3,78	16,81	0,01	0,07	14,0	5,68	0,53	40,93	31,92	72,8
3 Nolu ASM	774	7,44	24,22	0,00	0,07	13,4	2,91	1,40	48,13	20,21	68,33
4 Nolu ASM	471	1,55	19,61	0,45	0,00	9,36	3,99	0,02	34,91	17,71	52,64
5 Nolu ASM	1470	4,68	25,12	0,48	0,00	8,55	2,73	0,03	41,49	17,52	58,91
6 Nolu ASM	1247	6,16	22,91	0,08	0,00	16,8	6,11	0,00	52,09	21,57	73,51
7 Nolu ASM	634	4,18	18,51	0,84	0,039	9,79	7,59	0,14	41,1	15,6	56,7
8 Nolu ASM	912	2,72	21,6	0,94	0,04	10,81	5,79	0,11	42,04	16,21	58,24
9 Nolu ASM	655	3,61	15,21	0,18	0,04	13,03	6,23	0,08	38,31	17,71	56,01
10 Nolu ASM	557	6,48	18,13	0,13	0,03	17,11	2,09	0,00	43,96	19,12	63,06
11 Nolu ASM	620	3,81	18,3	0,02	0,00	14,12	5,67	0,00	41,91	21,01	62,91

Tablo 71. 2013 yılı Saruhanlı ASM'lere Göre Yöntem Kullanmama Verileri

Aile Sağlığı Merkezleri	15-49 Yaş Kadın Sayı	Yöntem İstemiyor %	Gebelik İstiyor %	Emziriyor %	Gebe %	Bekar/ Bilinmiyor %	Yöntem Kullanmayan Toplam %	Yöntem Kullanan Toplam %
1 Nolu ASM	3115	0,21	1,11	4,96	6,75	13,09	26,11	73,91
2 Nolu ASM	1483	2,22	6,31	2,51	5,75	10,42	27,21	72,84
3 Nolu ASM	774	4,96	5,11	3,94	5,75	11,91	31,67	68,33
4 Nolu ASM	471	1,82	4,01	5,63	9,02	26,92	47,41	52,62
5 Nolu ASM	1470	3,41	3,45	6,77	5,81	21,66	41,12	58,91
6 Nolu ASM	1247	1,79	2,55	4,42	6,42	11,32	26,51	73,51
7 Nolu ASM	634	1,33	2,84	5,17	6,89	27,07	43,31	56,71
8 Nolu ASM	912	2,23	4,46	2,86	5,68	26,53	41,76	58,24
9 Nolu ASM	655	2,83	6,75	4,72	12,21	17,51	44,01	56,01
10 Nolu ASM	557	3,35	6,55	7,09	11,21	8,75	36,94	63,06
11 Nolu ASM	620	1,52	2,27	4,92	9,31	19,08	37,11	62,91

4.1.6 Aşilar ve Bağışıklama Hizmetleri

Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezine bağlı Aile hekimlerince yapılan aşilar ve Toplum Sağlığı Merkezince yapılan bağışıklama hizmetleri verileri Manisa Halk Sağlığı Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Şubesinde elde edilmiştir.

Tablo 72. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Aşı Lojistik Bilgileri

Aşilar	Hedef Nüfus	Fire Yüzdesi	Uygulanacak Doz Sayısı	Gereken Yıllık Aşı Dozu	Gereken Aylık Aşı Dozu	Fire Yüzde Dozu	Fire Yüzdesi Dahil Aşı Miktarı	Rezerv Stok	İhtiyac Olan A Miktarı
	A	B	C	D	$E=D/12$	$F=E*B/100$	$G=E+F$	$H=G/4$	$I=H+G$
OPA 20	620	0,20	2	1240,00	103,33	20,67	124,00	31,00	155,00
Td 20	620	0,05	3	1860,00	155,00	7,75	162,75	40,69	203,44
BCG 20	620	0,8	1	620,00	51,67	41,33	93,00	23,25	116,25
Hep-B 1	620	0,05	3	1860,00	155,00	7,75	162,75	40,69	203,44
KKK 1	620	0,05	1	620,00	51,67	2,58	54,25	13,56	67,81
DaBT-İPA-Hib 1	620	0,05	4	2480,00	206,67	10,33	217,00	54,25	71,25
KPA 1	620	0,05	4	2480,00	206,67	10,33	217,00	54,25	271,25

Tablo 73. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Çocukluk Dönemi Aşı Yüzdeleri

Hepatit B	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	98	-	-	-	-	-
	II	97	-	-	-	-	-
	III	97	-	-	-	-	-
	Toplam	97	-	-	-	-	-

BCCG	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	99	-	-	-	-	-

DaBT-İPA-Hib	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	99	-	-	-	-	-
	II	97	-	-	-	-	-
	III	96	-	-	-	-	-
	R	-	99	-	-	-	-
	Toplam	98	99	-	-	-	-

Konjuge Pnömonokok	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	99	-	-	-	-	-
	II	97	-	-	-	-	-
	III	96	-	-	-	-	-
	R	-	96	-	-	-	-
	Toplam	98	-	-	-	-	-

DaBT-İPA	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	-	-	-	99	-	-

Oral Polio	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	99	99	-	-	-	-
	II	99	99	-	-	-	-
	Toplam	99	99	-	-	-	-

MMR	Uygulama	0 Yaş	1 Yaş	2-4 Yaş	5-9 Yaş	10-14 Yaş	15 Yaş Üzeri
	I	-	98	-	-	-	-
	R	-	-	-	97	-	-
	Toplam	-	98	-	97	-	-

Tablo 74. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Gebelik Aşı Yüzdeleri

Aşı	Gereken Sayı	Yapılan Sayı	Toplam %
Gebe Td 1	1361	1352	99
Gebe Td 2	1314	1261	96
Gebe Td 3	1298	1025	79
Gebe Td 4	1304	834	64
Gebe Td 5	1295	621	48

Tablo 75. 2013-2014 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Okul Aşuları

Grup	Mevcut	Yapılan (+)	%
1.Sınıf (KKK)	712	158	22
1.Sınıf (4lü karma)	712	681	96
8.Sınıf (Td)	804	774	97

Aşı Devamsızlık Hızları

Toplam Devamsızlık Hızı: (BCG Aşı Oranı-KKK Aşı Oranı)/BCG Aşı Oranı * 100

$$99-98/99 * 100 = \% 1$$

DBT Devamsızlık Hızı: (DBT1 Aşı Oranı-DBT3 Aşı Oranı)/DBT1 Aşı Oranı*100

$$(99-96) / 99 * 100 = \% 2$$

Tartışma

2013 yılında Saruhanlı ilçesinin Kaba Doğum Hızı 11.08 olarak hesaplanmıştır. Manisa il merkezinin Kaba Doğum Hızı ise 15.53'dür. Saruhanlı ilçesinde Kaba Doğum Hızı daha düşüktür. Saruhanlı İlçesinin Kaba Doğum Hızı 2011 yılında 10.6, 2012 yılında ise 10.3'dür.

Yine aynı şekilde Saruhanlı İlçesinin Genel Doğurganlık Hızı 48.81 ve Toplam Doğurganlık Hızı 1.84'dür. Manisa il merkezinin ise Genel Doğurganlık Hızı 55.51, Toplam Doğurganlık Hızı ise 1.73'dür. Saruhanlı İlçesinin Genel Doğurganlık Hızının Manisa'dan daha düşük olmasına bakarak, günümüzde Saruhanlı İlçesinin doğurganlık eğiliminin Manisa İlinden daha düşük olduğu sonucuna varılabilir. Her iki bölgede de Toplam Doğurganlık Hızlarının düşük olmasına bakılarak, uzun vadede bölgelerin nüfuslarının azalmaya meyilli olduğu düşünülmektedir. Saruhanlı İlçesinin Genel Doğurganlık Hızları eski yıllarına göre kıyaslandığında ise, 2011 yılında 44.6, 2012 yılında 43.9 ve 2013 yılında ise artış göstermiş olup 48.8 olmuştur.

2013 yılında Saruhanlı İlçesinde etkili yöntem kullanım oranı %50.7'dir. Manisa il merkezinin etkili yöntem kullanım oranı ise %43'dür. Etkili yöntem kullanım oranları arttıkça, doğurganlık azalmaktadır ve bu veri bizim bulgularımızla da uyumludur. Bu veriyi destekleyen bir diğer bulgu ise 0 yaş nüfuslarıdır. Saruhanlı İlçesinin 0 yaş nüfusu %0.5 iken, Manisa İlinin 0 yaş nüfusu 1.56'dır.

Saruhanlı'da doğumların %99.6'sı sağlık kurumlarında gerçekleşmektedir. Manisa İl Merkezinde ise 99.3'ü sağlık kurumlarında gerçekleşmektedir. Saruhanlı İlçesinin sezeryan oranı %62.7 iken Manisa İlinde bu oran %58.7'dir. Verilerin birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Saruhanlı İlçesinin ortalama bebek izlem sayısı 8.3, ortalama gebe izlem sayısı 4.2, ortalama lohusa izlem sayısı 2.6 ve ortalama 15-49 yaş kadın izlem sayıları 0.6 olarak hesaplanmıştır. Manisa il merkezinde de bu oranlar sırasıyla 8.7, 4.7, 1.6 ve 1.3 olarak görülmüştür. Her iki bölgede de ortalama bebek ve gebe izlem sayılarının benzer olduğu, lohusa izlem sayılarının Saruhanlı'da daha yüksek olduğu, 15-49 yaş kadın izlem sayılarının ise Manisa İl merkezinde daha yüksek olduğu tesbit edilmiştir.

Saruhanlı ilçesinde düşük hızı %12.4'dür. Bunun %3.3'ü isteyerek, %9.1'i kendiliğinden düşüktür. Manisa il merkezinde ise düşük hızı %12.6 olmakla birlikte Saruhanlı ile benzerdir. TNSA 2013 verilerine bakıldığında ise %4.7 isteyerek, %14.0 kendiliğinden olmak üzere toplam düşük hızı %18.7'dir. Saruhanlı ilçesinde isteyerek ve kendiliğinden düşük hızı Türkiye ortalamasının altındadır. Saruhanlı İlçesindeki düşükler eski yıllara göre kıyaslandığında ise, 2011 yılında %10.3, 2012 yılında %11.9 ve 2013 yılında ise %12.4 olup artış göstermiştir.

2013 yılında Saruhanlı Bölgesinde çocukluk dönemi ve gebelik dönemi aşı oranları %99'dur. Okul aşılara bakıldığında ise, 1. Sınıf KKK aşılama yüzdesi %22 iken, 1. Sınıf 4'lü karma aşılama yüzdesi %96, 8. Sınıf Td aşılama yüzdesi ise %97'dir. 1. Sınıf KKK aşılama yüzdesinin düşük olmasının sebebi, 2012 yılında 1. Sınıflara yapılan KKK aşılarının 1 yıl öne çekilmesidir. Genel olarak aşılama oranların bu kadar yüksek olmasında en önemli payın birinci basamakta uygulanmakta olan performans sistemi olduğu düşünülmektedir.

Gebe tetanoz aşılama verilerine bakıldığında ise 1. dozdan 5. Doza kadar yapılan toplam aşı yüzdeleri sırasıyla 99, 96, 79, 64 ve 48 olarak bulunmuştur. Rakamlardan da anlaşılacağı üzere gebelik tesbitinden sonraki ilk zamanlarda yapılan aşılama miktarları yeterli olmaktadırken gebeliğin devamı boyunca yapılan aşı miktarları azalmaktadır. Bunun sebebi takiplerin başlangıçta ASM'lerde yapılıyorken daha sonraları özel hekim aşılara geçişin olmasıdır.

4.2 Bulaşıcı Hastalık Hizmetleri

4.2.1. Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar ve Hızları

Tablo 76. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar Ve Hızları

Hastalık	Olgu Sayısı	Morbidite Hızı (1/10000)	Filyasyon
Bruselloz	9	1.6	10(k)
Kabakulak	2	0.3	10(k)
Kuduz riskli temas	226	40.4	281
Gonore	1	0.1	1(k)
Sifiliz	1	0.1	1(k)
Akut kanlı ishal	1	0.1	1(k)
Ascaris	2	0.3	1(k)
Kıl kurdu	176	31.4	183(k)
Kancalı kurt	3	0.5	3(k)
Tenya	17	3.0	17(k)
Uyuz	48	8.5	47(o)
Bit	29	5.8	30(o)
	515		585

K:kesin

O:olası

Tablo 77. Tüberküloz Vaka Sayısı ve Olgu Hızı, Saruhanlı İlçesi ve Manisa Merkez İlçe, 2013

İlçe	Vaka Sayısı	Olgu Hızı
Saruhanlı	13	24.2
Manisa Merkez	58	31.3

Saruhanlı İlçesinde 2013 yılında toplam kayıtlı Tüberküloz vaka sayısı 13'tür. Olgu hızı ise 18.6'dır. Bu rakamlar Manisa Merkez İlçe için sırasıyla 58 ve 31.3'tür. Saruhanlı İlçesinde Tüberküloz hastalarının 9 tanesinin DGT (doğrudan gözetimli tedavi) takipleri aile hekimleri tarafından yapılmakta iken 1 tanesinin takibi yerleşim yeri çok uzakta olduğu için eğitim almış aile bireyi tarafından yapılmaktadır.

ASM Bazında Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar

Tablo 78. Aile Sağlığı Merkezleri Bazında Bildirimi Zorunlu Hastalık Sayı ve Hızları

1 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı (1/10.000)
Kuduz riskli temas	21	17.3
Bruselloz	1	0.8
Kabakulak	1	0.8
Gonore	1	0.8
Sifiliz	1	0.8
Akut kanlı ishal	1	0.8
Kıl kurdu	22	18.1
Kancalı kurt	1	0.8
Tenya	2	1.6
Uyuz	4	3.2
Bit	4	3.2

2 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı (1/10.000)
Kuduz riskli temas	39	63.7
Bruselloz	3	4.9
Kabakulak	1	1.6
Kıl kurdu	34	55.5
Kancalı kurt	2	3.2
Tenya	4	6.4
Uyuz	8	12.8
Bit	6	9.6

3 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı(1/10.000)
Kuduz riskli temas	36	98.8
bruselloz	2	5.4
kıl kurdu	20	54.8
tenya	3	8.2
uyuz	6	16.2
bit	4	10.8

4 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı (1/10.000)
Kuduz riskli temas	15	66.9
bruselloz	1	4.4
kıl kurdu	15	66.9
tenya	2	8.8
uyuz	5	22.3
bit	3	13.3

5 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı (1/10.000)
Kuduz riskli temas	25	38.4
bruselloz	1	1.5
kıl kurdu	15	23.0
tenya	2	3.0
uyuz	5	7.6
bit	3	4.6

6 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı (1/10.000)
Kuduz riskli temas	19	34.2
bruselloz	1	1.8
kıl kurdu	14	25.2
tenya	1	1.8
uyuz	4	7.2
bit	2	3.6

7 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı(1/10.000)
Kuduz riskli temas	16	53.5
kıl kurdu	16	53.5
tenya	1	3.3
uyuz	4	13.2
bit	2	6.6

8 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı(1/10.000)
Kuduz riskli temas	17	37.2
kıl kurdu	12	26.2
tenya	3	6.5
uyuz	3	6.5
bit	1	2.1

9 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı(1/10.000)
Kuduz riskli temas	14	49.7
kıl kurdu	9	31.9
tenya	2	7.0
uyuz	2	7.0
bit	1	3.5

10 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı(1/10.000)
Kuduz riskli temas	12	44.8
kıl kurdu	10	37.3
tenya	3	11.2
uyuz	3	11.2
bit	1	3.7

11 Nolu Aile Sağlığı Merkezi

Hastalık	Sayı	Morbidite Hızı(1/10.000)
Kuduz riskli temas	12	37.8
kıl kurdu	9	28.4
tenya	4	12.6
uyuz	4	12.6
bit	2	6.3

4.2.2. Filyasyon Çalışmaları

2013 Yılında Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezince yapılan filyasyon çalışmaları kapsamında toplam 325 adet filyasyon çalışması yapılmıştır. Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezinde filyasyon çalışmaları genellikle telefon yoluyla yapılmaktadır. Manisa Halk Sağlığı Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar şubesinden elde edilen veriler tablo 79'da görülmektedir.

Tablo 79. Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi 2013 Yılı Filyasyon Vakaları

Hastalıklar	Filyasyon Sayısı	Hastalık Grubu
Kuduz Riskli Temas	281	A Grubu
Bruselloz	10 (k)	A Grubu
Hepatit A	2 (k)	A Grubu
Su çiçeği	1 (k)	A Grubu
Kabakulak	1 (o)	A Grubu
Gonore	1 (k)	A Grubu
Akut Kanlı İshal	1 (k)	A Grubu
Sifiliz	1 (k)	A Grubu
Tüberküloz	13 (k)	A Grubu
Kist Hidatik	2 (o)	C Grubu
KKKA	1 (k)	C Grubu
İnfluenza	1 (o)	C Grubu
E. Histolytica	3	D Grubu
Giardia İntestinalis	7	D Grubu
Toplam	325	

(k):kesin
(o):olası

4.2.3 Kuduz Şüpheli Temas Vakaları

2013 yılında Saruhanlı İlçesinde kuduz şüpheli temas vakalarına baktığımızda, temasa maruz kalan kişi sayısı 274'dür. Immunoglobulin uygulanan kişi sayısı ise 41'dir. Kuduz şüpheli temasa neden olan hayvan türlerine baktığımızda 191 köpek, 80 kedi, 1 vahşi hayvan vardır. 2013 yılında Saruhanlı'da bildirim zorunlu bulaşıcı hastalıklara bakıldığında ise 9 Bruselloz, 2 kabakulak, 226 kuduz riskli temas, 1 gonore, 1 sifiliz, 1 akut kanlı ishal, 2 ascaris, 176 kil kurdu, 3 kancalı kurt, 17 tenya, 48 uyuz, 29 bit vakası bildirilmiştir.

Tablo 80. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bölgesi Kuduz Şüpheli Temas Vaka Sayıları

Temasa Maruz Kalan Kişi Sayısı	Profilaksi Önerilmeyen Kişi Sayısı	2.Doz Uygulanan Kişi Sayısı	3.Doz Uygulanan Kişi Sayısı	5.Doz Uygulanan Kişi Sayısı	2+1+1 Şeması Uygulanan Kişi Sayısı
274	0	177	135	122	0

Tablo 81. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bölgesi Kuduz Şüpheli Temas Sonrası İmmünoglobulin Uygulanma Detayı

Temasa Maruz Kalan Kişi Sayısı	İmmunoglobulin
274	41

Tablo 82. 2013 Yılı Saruhanlı Kuduz Şüpheli Temasa Neden Olan Hayvanların Türlerine Göre Dağılımları

Köpek	Kedi	Vahşi Hayvan	Diğer
191	80	1	2

4.2.4 HIV Sürveyansı

2013 yılında Saruhanlı İlçesine ait HIV+ vaka bulunmamaktadır (Tablo 83)

Tablo 83. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar Ve Hızları

	2013 Yılı Hiv Testi Yapılan Toplam Kişi Sayısı								Toplam
	0-14 Yaş		15-24 Yaş		25-49 Yaş		49 + Yaş		
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
Kan Donörleri	0	0							0
Genelev Kadınları									
Güvenlik Güçlerince Gönderilenler a) T.C. Uyraklı									
Güvenlik Güçlerince Gönderilenler b) Yabancı Uyraklı									
Ameliyat Öncesi (ELISA)									
Evlilik Başvuruları (ELISA)			0	1					1
Evlilik Başvuruları (Kart test)			52	92	74	40	8	6	272
Diğer (Kart test)									
Diğer (ELISA)	0	0	3	2	13	10	20	26	74

Tablo 84. 2013 Yılı Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi Bildirimi Zorunlu Bulaşıcı Hastalıklar Ve Hızları

	2013 Yılı Hiv (+) Test Sayısı								Topla m
	0-14 Yaş		15-24 Yaş		25-49 Yaş		49 + Yaş		
	Erke k	Kadı n	Erke k	Kadı n	Erke k	Kadı n	Erke k	Kadı n	
Kan Donörleri									0
Genelev Kadınları									0
Güvenlik Güçlerince Gönderilenler a) T.C. Uyruklu									0
Güvenlik Güçlerince Gönderilenler b) Yabancı Uyruklu									0
Ameliyat Öncesi (ELISA)									0
Evlilik Başvuruları (ELISA)									0
Evlilik Başvuruları (Kart test)									0
Diğer (Kart test)									0
Diğer (ELISA)									0

4.2.5 Sıtma Savaş Hizmetleri

2013 Yılında Saruhanlı ilçesinde sıtma sörveyans çalışmalarını kapsamında sadece kaynağa ve vektörlere yönelik ilaçlama çalışmaları yapılmıştır. Ziyaret edilen nüfus bulunmamaktadır.

Tartışma

2010 Kasım ayı itibarı ile uzaktan ısı takip-alarm sistemi kullanılmaya başlanmıştır. SMS Yolu ile veri gelmemesi ve ısı ihlalleri durumunda soğuk zincir sorumlularına uyarı mesajı iletilmektedir. Merkezden periferik aşılama karekod sistemi ile dağıtılmakta ve uygulanmaktadır.

2013 yılında Saruhanlı ilçesinde HIV+ vaka saptanmamıştır. Manisa ilinde ise 25 adet bildirim yapılmıştır. Saruhanlı İlçesinde Brusella morbidite hızı 1.6 iken Manisa İlinde 1.1 olarak görülmüştür. Kuduz riskli temas vaka hızı Saruhanlı İlçesinde 40.4 iken Manisa İlinde

22.4'dür. Her iki veride de bu hızlar Saruhanlı bölgesinde daha yüksek çıkmıştır ve bu Saruhanlı İlçesinin kırsal bölge olmasına bağlanabilir.

Kabakulak morbidite hızı Saruhanlı İlçesinde 0.3 iken, Manisa İlinde 1.1'dir. Hem Gonore hem de Sifiliz Morbidite hızları Saruhanlı ilçesinde 0.1 iken, Manisa ilinde 0.03'dür. Gonore ve Sifiliz Saruhanlı İlçesinde daha sık görülmektedir. Akut kanlı ishal morbidite hızı Saruhanlı İlçesinde 0.1 iken, Manisa İlinde 0.65'dir.

Tüberküloz, kızamık, kızamıkçık, Hepatit (A,B,C,D,E), bakteriyel barsak enfeksiyonu, Salmonella ve Shigella ile İnfluenza tanıları, Manisa İl merkezinde konmasına rağmen 2013 yılında Saruhanlı İlçesinde konmamıştır.

Toplum Sağlığı Merkezlerinin Kurulması Ve Çalıştırılmasında Dair Yönergeye göre yapılmakta olan filyasyon çalışmaları 2013 yılında Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezince yapılmıştır. Manisa İlinde 2013 yılındaki genel uygulamaya göre, merkez ilçede filyasyonlar Halk Sağlığı Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalık Şubesi tarafından, ilçelerdeki filyasyonlar ise ilçe Toplum Sağlığı Merkezleri tarafından yapılmaktadır. Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezinde filyasyon çalışmaları çoğunlukla telefon yoluyla yapılmaktadır. Manisa merkez ilçedeki pratik uygulama da çoğunlukla bu şekildedir. 2013 yılında tanısı konmuş toplam 325 kuduz riskli temas ve 1 adet akut kanlı ishal olgularının tamamının filyasyon çalışmaları Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezinde yapılmıştır. Toplum Sağlığı Merkezi için aynı yönergede yer alan "Bölgesi için gereken aşılardan ve diğer malzemeleri müdürlükten sağlar, usulüne uygun olarak saklar ve aşılardan uygulanacağı birimlere dağıtır" görevi 2013 yılında da yine Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezince yapılmıştır.

Kanser morbiditesi açısından bakıldığında ise, kanser sıklık ve sırası Manisa Merkez ilçe ile benzerlik göstermektedir.

2013 Yılında Saruhanlı ilçesinde sıtma sürveyans çalışmaları kapsamında sadece kaynaklara ve vektörlere yönelik ilaçlama çalışmaları (klorokin) yapılmıştır. Ziyaret edilen nüfus bulunmamaktadır.

4.3 Ayaktan Tanı Ve Tedavi Hizmetleri

4.3.1. Birinci Basamak Ayaktan Tanı ve Tedavi Hizmetleri

Saruhanlı ilçesinde 2013 yılında 164.919 hasta birinci basamakta ayaktan tanı ve tedavi hizmeti almıştır. Kişi başına düşen ortalama muayene sayısı 3.39'dur. Yine birinci basamakta sevk edilen hasta sayısı 3369, sevk yüzdesi ise 2.04'dür. Ortalama tetkik sayısı ise 0.08'dir. Saruhanlı İlçesinde aile hekimlerinin günlük ortalama poliklinik sayısı 37'dir.

Tablo 86. 2013 Yılı TSM Bölgesi Aile Hekimliği Birimleri Poliklinik Hizmetleri

Merkez Nüfusu	Hasta Muayene Sayısı	Kişi Başına Düşen Ortalama Muayene Sayısı
55.918	164.919	3.39

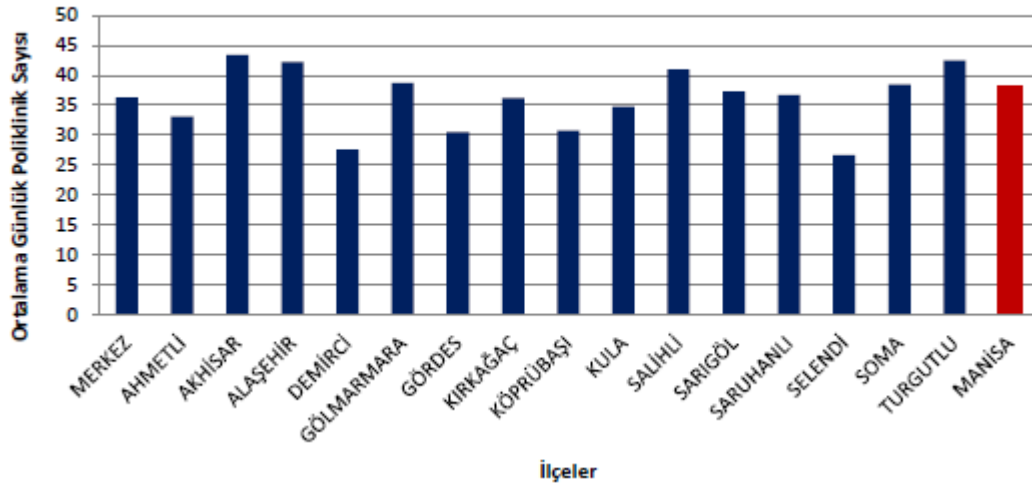
Tablo 87. 2013 Yılı TSM Bölgesi Aile Hekimliği Birimleri Poliklinik Hizmetleri Sevk Sayısı

Toplam Muayene Sayısı	Sevk Edilen Hasta Sayısı	Sevk Edilen Hasta Yüzdesi
164.919	3.369	2.04

Tablo 88. 2013 Yılı TSM Bölgesi Aile Hekimliği Birimleri Laboratuvar Hizmetleri

Toplam Muayene Sayısı	Laboratuvar Tetkik Sayısı	Ortalama Tetkik Sayısı
164.919	14.785	0.08

Tablo 89. Aile Hekimleri Ortalama Günlük Poliklinik Sayıları, 2013

4.3.2. İkinci Basamak Ayaktan Tanı ve Tedavi Hizmetleri

2013 yılı itibarıyla Saruhanlı'da bir adet Kamu Hastaneleri Birliğine bağlı devlet hastanesi bulunmaktadır. İkinci basamak ayaktan tanı ve tedavi hizmetleri Kamu Hastaneler Birliği tarafından verilmektedir. 2013 yılında toplam hasta muayene sayısı 324092'dir. Kişi başına düşen ortalama muayene sayısı 6.21, sevk edilen hasta yüzdesi %3.78, ortalama tetkik sayısı ise 0.10'dur.

Tablo 90. 2013 Yılı Saruhanlı Devlet Hastanesi Hasta Muayene Sayıları ve Kişi Başına Düşen Ortalama Muayene Sayıları

İlçe	Hastanenin Adı	Hasta Muayene Sayısı	Kişi Başına Düşen Ortalama Muayene Sayısı
Saruhanlı	Devlet Hastanesi	324092	6.21

Kaynak: TÜİK, 2013

Tablo 91. 2013 Yılı TSM Bölgesi Aile Hekimliği Birimleri Poliklinik Hizmetleri Sevk Sayısı

Toplam Muayene Sayısı	Sevk Edilen Hasta Sayısı	Sevk Edilen Hasta Yüzdesi
324092	12251	3.78

Tablo 92. 2013 Yılı TSM Bölgesi Aile Hekimliği Birimleri Laboratuvar Hizmetleri

Toplam Muayene Sayısı	Laboratuvar Tetkik Sayısı	Ortalama Tetkik Sayısı
324092	34916	0.10

Tartışma

Saruhanlı İlçesinde birinci basamakta kişi başına düşen ortalama muayene sayısı 3.3 iken, ikinci basamakta bu rakam 6.21'dir. Bu oran Türkiye genelinde de benzerdir. İdeal olanı kişilerin öncelikle birinci basamağa başvurmalarıdır. 1. Basamak sevk yüzdesi 2.04, ikinci basamak sevk yüzdesi ise 3.78'dir. Bu rakamlar %5'den az olduğu için yetersizdir ve sebebi de sevk zincirinin uygulanmıyor olmasındandır. Ortalama tetkik sayıları ise birinci ve ikinci basamakta benzerdir.

Saruhanlı İlçesinde günlük ortalama poliklinik sayısı 36 iken bu rakam Manisa İl Merkezinde 37'dir.

4.4. Çevre Sağlığı Hizmetleri

4.4.1. Su Analizleri

2013 yılında Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezinde çevre sağlığı birimi olarak 2 çevre sağlığı teknisyeni görev yapmaktadır. 2013 yılında Saruhanlı Tsm tarafından toplam 185 adet su numune örneği alınmıştır. 2013 yılında Saruhanlı TSM Bölgesinde aylara göre alınan su numune örnekleri tablo 109'da sunulmuştur. TSM'ye bağlı köylerden nüfusu 500'ün üstünde olan yerler için yılda dört, 500'ün altı olan yerlerden iki kez bakteriyolojik su numunesi dâhil kontrol numunesi alınıyor. Su numunesi alınan yerde suda serbest klor anında bakılıyor. Bakteriyolojik numune şişesine alınan suda standart olarak E.Coli., koliform basil., C. Perfringens bakılıyor. Kimyasal numune şişesine alınan örnekte ise ph., iletkenlik, nitrit, aliminyum, demir, amonyum, serbest klor, sertlik, renk, bulanıklık, koku ve tat bakılıyor. Alınan örneklerdeki su değerleri yönetmelik değerlerine uymadığında en geç bir hafta içerisinde numune tekrarı yapılmaktadır.

Tablo 93. 2013 Yılı Aylara göre Saruhanlı Su Numune Uygunlukları (bakteriyolojik ve kimyasal)

	Toplam	Uygun	Uygunsuz	Uygunsuzluk Oranı
Ocak	9	5	4	44.4
Şubat	15	15	0	0
Mart	32	30	2	6.2
Nisan	8	7	1	12.5
Mayıs	14	11	3	21.4
Haziran	16	11	5	31.2
Temmuz	14	12	2	14.2
Ağustos	15	15	0	0
Eylül	19	19	0	0
Ekim	13	11	2	15.3
Kasım	15	15	0	0
Aralık	15	14	1	6.6
Toplam	185	165	20	10.8

2013 yılında Saruhanlı TSM bölgesine bağlı yerleşim birimlerinde yapılan bakiye klor ölçümlerine ait detaylar tablo 110'da sunulmuştur. 19 numunede bakiye klor ölçümü uygunsuz bulunmuş iken 172 numunede uygun bulunmuştur. Bu durumda alınmış olan numunelerin %90.05'i uygun, %9.95'i ise uygunsuz bulunmuştur.

Tablo 94. 2013 Yılı Saruhanlı TSM Bölgesi Bakiye Klor Ölçümleri

Uygunluk	Sayı	Yüzde
0,2 ppm altı (uygunsuz)	19	9.95
0,2-0,5 ppm (uygun)	172	90.05
Toplam	191	100.00

Tablo 95. Saruhanlı İlçesi Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)

Su Kaynağının Cinsi	Kullanım Amacı				Yıllık Ortalama Nitrat Değeri mg/dl
	İçme ve Kullanma	Enerji Üretimi	Sulama Suyu	Endüstriyel Su Temini	
Yeraltı			+		11.2
Yıllık Ort. Nitrat Değeri İçin Eşik Değer : 45 mg/dl					

4.4.2. Atıklar

Geri dönüşümü mümkün olan malzemeler ile tıbbi atıklar dışında kalan her türlü evsel atıklar, katı atıklar, kül ve sebze atıklarından oluşan çöpler belirli periyotlarla belediyeye ait ekiplerce toplanmaktadır. İnsan gücü ve 11 adet çöp toplama araçları ile toplanan evsel katı atıklar mevcut vahşi çöp depolama alanlarına boşaltılmaktadır. Görevlendirilmiş hatlar, günlük toplanan katı atık miktarları ve vahşi depolama alanı kapasiteleri tablo 115’te verilmiştir. Çöp aracı ile her gün 2 araçla ve her araç günde sabahları 2, öğleden sonra 2 sefer olmak üzere günde 4 sefer, haftasonu ve resmi bayram tatillerinde yine günde 4 sefer olarak tek araçla toplanan evsel katı atıklar eski kuru dere yatağı şeklinde olan vahşi çöp depolama alanlarına boşaltılmakta, buna ilave olarak Salı ve Cuma pazarlarına ayrıca Pazar yeri temizliği için Pazar dağılımından sonra ek görevlendirme yapılarak Pazar yerleri temizlenmektedir. 2013 yılında 27.324 ton evsel katı atık toplanmıştır. Toplanan katı atıklar Saruhan Mahallesiindeki kuru dere yatağına dökülmektedir. Ayrıca bu çöplük kazılarak çöpler döküldükten sonra üzeri kapatılarak kullanılmaktadır. Çöplerin döküldüğü yerde vahşi depolama yapılmaktadır.

İlçe sınırları içerisinde ‘Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik’ kapsamında atık depolama alanı mevcut değildir. Geçisi olarak kullanılan söz konusu atık depolama alanlarında çalışan personel bulunmamaktadır.

‘Ambalaj Atıkların Kontrolü Yönetmeliği’ kapsamında ilçe merkezi için Saruhanlı Belediyesi ile özel bir şirket arasında yapılan anlaşma kapsamında toplanan atık miktarlarına ait veriler tablo 96’da verilmiştir. Günlük ortalama ambalaj atığı miktarı 126.13 kg’dır.

Tablo 96. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Toplanan Ambalaj Atıkları Miktarları (ton)

Ocak	3952
Şubat	3192
Mart	3294
Nisan	3825
Mayıs	4085
Haziran	4080
Temmuz	4881
Ağustos	3808
Eylül	3075
Ekim	2938
Kasım	3180
Aralık	3145
Toplam	132438

Tablo 97. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Toplanan Ambalaj Atık Yüzdeleri

Atık Türü	Oranı (%)
Mutfak Atıkları	42.7
Toplam Ambalaj Atığı	20.2
Plastik	7.4
Metal	1.9
Cam	2.6
Kağıt-Karton	7.0
Kompozit	1.1
Diğer	37.0
Toplam	100.0

Geri Dönüşüm

Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması, taşınması ve ayrıştırılması ile ilgili olarak 2010 yılında Saruhanlı Belediyesi ile özel bir firma arasında 3 yıllık sözleşme imzalanmıştır. Bu konuyla ilgili olarak tanıtım afişleri, broşürler hazırlanıp halk bilgilendirilmiştir. İşyerleri, okullar, resmi kuruluşlar ve bankalara geri dönüşüm kutuları, evlere ise geri dönüşüm poşetleri dağıtılmıştır. Böylelikle kağıt, karton, mukavva, cam, plastik, pet şişe gibi geri dönüşüm malzemeleri ilgili firma tarafından toplanmıştır (haftada 3 gün). Toplanan bu geri dönüşüm malzemeleri önce Saruhanlı'da ön depolama yapılmakta, belli zamanlarda Manisa'ya ilgili firma personeline aktarılmaktadır. 2013 yılında 40.310 kg miktarında geri dönüşüm malzemesi toplanmıştır.

Tablo 98. 2013 Yılı Manisa Saruhanlı İlçesi Çöp Toplama Hatları ve Vahşi Depolama Alanı Kapasiteleri

Hat Adı	Miktar (Ton/Gün)	Vahşi Depolama Alanı Kapasitesi (m2)
1.Hat (Saruhanlı Doğu)	16.0	7964
2. Hat (Saruhanlı Batı)	14.0	~8100
3. Hat (Paşaköy)	9.3	~1050
4. Hat (Gökçe)	17.3	
5. Hat (Nuriye)	11.0	
6. Hat (İshakçelebi)	12.0	
7. Hat (Hacırahmanlı)	12.0	
8. Hat (Halitpaşa)	12.0	
9. Hat (Koldere)	18.7	
10. Hat (Büyükbelen)	8.0	
11. Hat (Mütevelli ve Adiloba)	13.3	
Toplam	143.6	
Nüfus	53820	
Kişi Başı Katı Atık Miktarı	2.66 kg/kişi.gün	

Tıbbi Atıklar

2010 yılından itibaren herhangi bir ön işlemeye tutulmamış tıbbi atıkların, düzenli depolama alanlarına kabul edilmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yasaklanmıştır. Saruhanlı ilçesinde de, tüm sağlık kuruluşlarından (Saruhanlı Devlet Hastanesi, ASM'ler, TSM, özel hekimler ve diş hekimlerinden toplanan tıbbi atıklar, sözleşme imzalanan özel bir firma tarafından toplanmaktadır. 2013 yılı 1 Ocak-31 Aralık tarihleri arasında toplanan tıbbi atık miktarı 7.707 kg'dir.

4.4.3. Kapalı Ortam Hava Kirliliği

4207 sayılı kanun kapsamında Saruhanlı İlçesinde 2013 yılında 1831 adet sigara içilen yer denetimi yapılmıştır. Ceza uygulanan kişi sayısı ise 3'tür. Manisa genelinde ilçe bazında yapılan denetimler ve uygulanan işlemler tablo 99'da verilmiştir.

Tablo 99. Manisa Geneli İlçe Bazında Dumansız Hava Sahası Denetimleri, 2013

	M-N*	L1-L2-L3*	K1-K2*	K4*	K5*	K3*	K6-O-P-R-S-T*	Toplam	İl genelinde cezai işlem uygulanan kişi sayısı
Merkez	618	205	2008	679	662	134	13053	17359	184
Ahmetli	89	0	944	177	0	124	0	1334	4
Akhisar	76	26	1019	107	37	101	767	2133	65
Alaşehir	20	0	268	39	37	74	879	1317	102
Demirci	96	17	177	78	80	4	956	1408	1
Gölmarmara	27	122	194	115	6	4	398	866	0
Gördes	142	28	217	41	35	4	1133	1600	0
Kırkağaç	53	6	314	56	61	0	878	1368	0
Kula	189	143	354	100	99	15	751	1651	2
Salihli	269	27	870	148	79	62	1199	2654	99
Sarıgöl	46	26	164	47	33	17	980	1313	0
Saruhanlı	62	100	336	82	29	7	1215	1831	3
Selendi	21	0	115	44	49	16	714	959	6

Soma	29	0	210	47	79	7	242	614	6
Turgutlu	28	48	996	129	146	39	1242	2628	2
Köprübaşı	27	61	156	74	52	14	1153	1537	5
Toplam	17 92	809	8342	1963	1484	622	25560	40572	479

***Kısaltma açıklamaları**

K1	<i>Kahvehane, Kıraathane</i>
K2	<i>Kafe, Kafeterya, İnternet Kafe, Çay Ocağı, Çay Bahçesi, Bilardo Salonu, Bowling Salonu, Atari Salonu, Toplantı ve Düğün Salonu, Lokal gibi dinlenme ve eğlence hizmeti ile alkolsüz içki sunumu yapılan işletme</i>
K3	<i>Birahane, bar, Disko, Klüp, Gazino gibi alkollü içki sunumu yapılan işletme</i>
K4	<i>Lokanta, Restoran</i>
K5	<i>Kantin, Pastane, Hamburger, Börekçi gibi diğer yemek sektörü işletmesi</i>
K6	<i>Fırın, Kasap, Balıkçı</i>
L1	<i>Taksi</i>
L2	<i>Minibüs, Otobüs</i>
L3	<i>Servis Aracı, Ambulans, Makam Aracı, Gemi, Uçak gibi diğer kamu ve özel her türlü toplu taşıma aracı</i>
M	<i>Okul, Dersane, Sürücü kursu gibi kamu ve özel her türlü eğitim kurumu</i>
N	<i>Hastane, Tıp Merkezi, Aile Sağlığı merkezi gibi kamu ve özel her türlü sağlık kurumu</i>
O	<i>Bakkal, Bayii, Büfe, Kuruyemişçi gibi gıda maddeleri ile ilgili hizmet sunan işletme</i>
P	<i>Kuaför, Berber, Güzellik Salonu gibi kişisel bakım hizmeti sunan işletmeler</i>
R	<i>Masaj Salonu, Hamam, Kaplıca, Sauna gibi temizlik hizmeti sunan işletme</i>
S	<i>Otel, Motel, Pansiyon, Han gibi dinlenme hizmeti sunan işletme</i>
T	<i>Diğer sınıflandırılmamış işyeri</i>

Tablo 100. Manisa Geneli İlçe Bazında Dumansız Hava Sahası Denetimleri, 2011-2013

İLÇELER	2011 YILI	2012 YILI	2013 YILI
MANİSA MERKEZ	11.329	18.275	17.359
AHMETLİ	468	363	1.334
AKHİSAR	714	2.036	2.133
ALAŞEHİR	2.122	234	1.317
DEMİRCİ	297	282	1.408
GÖLMARMARA	755	198	866
GÖRDES	104	467	1.600
KIRKAĞAÇ	227	1.171	1.368
KÖPRÜBAŞI	281	251	1.537
KULA	943	1.658	1.651
SALİHLİ	1.964	1.879	2.654
SARIGÖL	5	78	1.313
SARUHANLI	573	594	1.831
SELENDİ	187	364	959
SOMA	41	531	614
TURGUTLU	606	817	2.626
TOPLAM	20.616	29.198	40.570

4.4.4. Gayri Sıhhi Müesseseler

2013 yılında toplam 124 gayri sıhhi müessese kontrolü yapılmıştır. 14 adet 1. Sınıf gayrisıhhi müessese, 16 adet 2. Sınıf gayrisıhhi müessese, 94 adet de 3. Sınıf gayrisıhhi müessese kontrolü yapılmıştır. Toplam uygun olmayan 12 adet gayrisıhhi müessese tesbit edilmiştir.

Tablo 101. 2013 Yılı Saruhanlı İlçesi Gayri Sıhhi Müesseseler

Gayri Sıhhi Müessese	Kontrol Edilen	Uygun Olmayan
I. Sınıf	14	1
II. Sınıf	16	3
III. Sınıf	94	8
Toplam	124	12

TARTIŞMA

2013 yılında Saruhanlı İlçesinde bakteriyolojik ve kimyasal inceleme için alınan 185 adet su numunesinin %89.2'si uygun olarak gelmiştir. Bakiye klor ölçümü için alınan 191 su numunesinin %90.05'i uygun olarak gelmiştir (0.02 – 0.05 ppm). Bu rakam Manisa il merkezi için %93.09'dur. Bulgular benzerlik göstermektedir. TSM'ye bağlı köylerden nüfusu 500'ün üstünde olan yerler için yılda dört, 500'ün altı olan yerlerden iki kez bakteriyolojik su numunesi dâhil kontrol numunesi alınmaktadır. Su numunesi alınan yerde suda serbest klor anında bakılmaktadır. Bakteriyolojik numune şişesine alınan suda standart olarak E.Coli., koliform basil., C. Perfringens bakılmaktadır. Kimyasal numune şişesine alınan örnekte ise ph., iletkenlik, nitrit, aliminyum, demir, amonyum, serbest klor, sertlik, renk, bulanıklık, koku ve tat bakılmaktadır. Alınan örneklerdeki su değerleri yönetmelik değerlerine uymadığında en geç bir hafta içerisinde numune tekrarı yapılmaktadır.

2009 yılı itibariyle, 4207 sayılı Kanun kapsamında kapalı ortam kirliliği açısından Dumansız Hava Sahası Denetimleri başlamıştır. Saruhanlı İlçesinde 2011 yılında 573 adet yapılan Dumansız Hava Sahası denetimi, 2012 yılında 594 adet olarak yapılmıştır. 2013 yılında ise bu rakam 1831'e ulaşmıştır. 2013 yılındaki denetimlerde de 3 adet cezai işlem uygulanmıştır. Nicelik bakımından bakıldığında Saruhanlı İlçesinde Dumansız Hava Sahası Denetim sayısında büyük artış görülmektedir.

Saruhanlı ilçesinde 2013 yılında Toplum Sağlığı Merkezi veya Halk Sağlığı Müdürlüğü bünyesinde ıslah çalışması, hava kirliliği ölçümü, atık kontrolü çalışmaları ve sağlığa zararlı işyeri ruhsatlandırması yapılmamış olup bu görevler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve belediye tarafından verilmiştir. Toplum Sağlığı Merkezlerinin Kurulması Ve Çalıştırılmasında Dair Yönerge içerisinde "Çevre sağlığı hizmetleri" başlığı altında TSM'lerin yapması gereken görevler belirtilmiştir. Bu görevler içerisinde en temel olanı insan sağlığı ile ilişkili her türlü çevre şartlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi görevidir. Bu hizmetler içerisinde 2013 yılında Saruhanlı TSM çevre sağlığı birimince sadece içme ve kullanma sularının kontrolü görevi yapılmıştır.

Saruhanlı ilçesinde hava kirliliği ölçüm istasyonu bulunmamaktadır. Manisa Çevre ve Şehircilik ve Müdürlüğünün 2013 durum raporuna göre Saruhanlı ilçesine yönelik hava kirliliğine tedbir amaçlı uygulanan uygulamalar şunlardır: Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı, halkı ve kurumları bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları, ağaçlandırma ve yeşil alanların artırılması çalışmaları, motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri, sanayi kuruluşlarının emisyon izinleri alması ve denetimlerin artırılması.

2013 yılı itibariyle Saruhanlı İlçesinde Atıksu Arıtma Tesisi bulunmamakta olup plan aşamasındadır.

Konutların %88.9'unda tuvalet evin içerisinde, %10.7'sinde evin dışarısında bulunmaktadır. %0.4'ünde ise tuvalet bulunmamaktadır.

Saruhanlı ilçesinde atık sulardan kaynaklanan kirliliğin nedenleri; Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması, küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması, foseptik

atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması, zirai mücadele ilaçlarının kullanımı, kimyasal gübre kullanımı ve hayvancılık atıklarıdır.

2013 yılında toplam 124 adet gayrisihhi müessese denetimi yapılmış olup toplam 12 adetinde uygunsuzluk tesbit edilmiştir. Denetimlerde uygunsuz çıkan müesseseler, belediye zabıta ekipleri tarafından uyarılarak, kısa sürede eksikliklerini gidermiş olup herhangi bir sorun teşkil etmemişlerdir.

Ekler

1. Toplum Sağlığı Merkezi/İlçe Entegre Hastanesi Performans Değerlendirme Kriterleri

29 Ocak 2013'de Ek Ödeme Yönetmeliği hükümlerine istinaden yayınlanan Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Bağlı Birimleri Performans Değerlendirme Kılavuzu içerisinde yer alan ToplumSağlığı Merkezleri/İlçe Entegre Hastanelerinin performans değerlendirme kriterleri aşağıda sunulmuştur.Bu kriterlere göre bir toplum sağlığı merkezinin alabileceği tavan puan toplamı 20.000'dir. Her ayın sonunda ilgili TSM/Entegre İlçe Hastanesi bağlı olduğu Halk Sağlığı Müdürlüğüne puanlandırılır.

Tablo 102.Toplum Sağlığı Merkezlerinin Performans Değerlendirme Klavuzu

Kriterler	Performans Puanları
Kanser Tarama Ve Kayıt Hizmetleri	1600 Puan
Çevre Sağlığı Hizmetleri	3000 Puan
Bulaşıcı Hastalıkları İzleme Ve Mücadele Hizmetleri	1800 Puan
Tütün Kontrolü Hizmetleri	2200 Puan
Aile Hekimliği Uygulamasının Geliştirilmesine Yönelik Hizmetler	1000 Puan
Adli Tabiplik Hizmetleri	800 Puan
Okul Sağlığı Hizmetleri	800 Puan
Okul Aşılama Hizmetleri	1200 Puan
İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri	1200 Puan
Evlilik Öncesi Danışmanlık Hizmetleri	800 Puan
Evde Sağlık Hizmetleri	1200 Puan
İdari İşlere Yönelik Hizmetler	1400 Puan
Gebelere Yönelik Eğitim Hizmetleri	800 Puan
Halk Sağlığı Müdürlüğü Değerlendirmesi	2200 Puan
Toplam	20.000 puan

Tablo 103. Performans Kriterlerine Göre Örnek Değerlendirmeler

Kriterler	Tavan Puan	Değerlendirme Yöntemi	Değerlendirme Puanı
Serviks kanseri taraması	800	(Ay içerisinde yapılan serviks kanseri tarama sayısı/Halk sağlığı müdürlüğü tarafından ay için planlanan tarama sayısı)X 100 %90 ve üzeri tam puan %80-89.99 arası "500 puan" %70-79.99 arası "300 puan" %70'in altında çıkarsa "0 Puan"	
Bulaşıcı ve salgın hastalıklara müdahale oranı	1.000	(Yapılan filyasyon araştırma sayısı/Bildirilen bulaşıcı hastalık vaka sayısı)X100	

Kaynaklar

1. Manisa Halk Sağlığı M¼d¼rl¼ę¼
2. Saruhanlı Toplum Sağlığı Merkezi
3. T¼IK kayıt sistemi Manisa Veritabanı 2013. Erişim Adresi:“<http://www.tuik.gov.tr/>”
T¼IK web sayfası
4. Manisa Aile Hekimliği Bilgi Sistemi Sağlık Kayıtları Veri tabanı
5. Sağlık Bakanlığı Karar Destek Sistemi Web Uygulaması
6. Tunç B, Manisa İl Merkezi Toplum Sağlığı Merkezi Faaliyet Raporu
7. Saruhanlı İlçesi Tarım ve Gıda M¼d¼rl¼ę¼
8. Saruhanlı İlçesi MASKİ M¼d¼rl¼ę¼
9. Saruhanlı Belediyesi Temizlik işleri M¼d¼rl¼ę¼
10. 2012-2013 Manisa Sağlık İstatistikleri Yıllığı